

Chinese pitta
Pitta nympha
CITES II

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Het Dierenwelzijnsplan **van de** **Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers**

**Een grondslag voor haar
actuele beleid ten aanzien van
het hobbymatig en duurzaam houden van
gedomesticeerde inheemse- en uitheemse
vogelsoorten.**

2026

Colofon

Auteur

Henk van der Wal (ISNI 0000 0003 9221 0189)

Een uitgave van de
Themacommissie educatie en kennisoverdracht, onder regie
van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving
van de [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#).
Drs. Jaap Baaij DVM
Klaas Snijder

Op het voorblad:
Een volière van een willekeurig lid van de NBvV.

2026

Document 2026 DE&W 01

© 2026 Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor
eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de
teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of
openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze
dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever of auteur(s).

Hun welzijn...is onze zorg

Met deze slogan is de doelstelling van de Commissie Dierenwelzijn-, ethiek & wetgeving
bondig samengevat.

Het welzijn van de aan ons als vogelliefhebbers van kooivogels- en volièrevogels
toevertrouwde, bedreigde, kwetsbare, te beschermen en te behouden gedomesticeerde
inheemse en uitheemse vogelsoorten, is onze zorg waar het de gezondheid, het welzijn
en het voortbestaan van deze vogelsoorten betreft.

Leeswijzer.

Het begrip “Dierenwelzijnsplan” is in 2024 gelanceerd door de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) als één van de uitkomsten van de door de RDA op 14 februari en 18 november 2024 op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur georganiseerde inspiratietafels.

Dit verzoek kwam naar aanleiding van de door de RDA ingebrachte zienswijze

Plezier voor mens en dier?

Deze zienswijze gaat over dieren die worden ingezet bij sport, ontspanning, traditie en vermaak.

De RDA is een onafhankelijke raad van deskundigen die de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur gevraagd of op eigen initiatief adviseert over multidisciplinaire vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn, inclusief diergezondheid en ethische vraagstukken.

De RDA behandelt vraagstukken over de volle breedte van het dierbeleid: overgehouden en niet gehouden (in het wild levende) dieren, hobbydieren, gezelschapsdieren en productiedieren.

De Raad bestaat uit ongeveer veertig leden met zeer uiteenlopende achtergronden en deskundigheden.

Zij zitten op persoonlijke titel en zonder last of ruggenspraak in de Raad.

Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving (cie. DE&W)

Leden van de cie. DE&W hebben in 2024 deelgenomen aan de genoemde inspiratietafels.

In 2011 gestart als een werkgroep Dierenwelzijn en in 2012 ingesteld als een zelfstandige commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving vormt de commissie een adviesorgaan op het gebied van dierenwelzijn (waaronder ook diergezondheid en dierenethiek) voor zowel de leden en hun verenigingen, als de bestuursleden van de samenwerkingsverbanden, die als geheel de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers vormen.

Het beleid van de NBvV en de werkzaamheden van de cie. DE&W vormen het hoofdbestanddeel van deze monografie waar het de raakvlakken met dierenwelzijn, dierenethiek en diergezondheid betreffen.

Mei 2026

Inhoudsopgave

Leeswijzer;	5
De principes van Dierenwelzijn;	7
De vijf Vrijheden;	7
De vijf Domeinen;	7
Het pleidooi van dr. Ing. Hans Hopster;	8
De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving van de NBvV.;	9
De oprichting van een	10
Werkgroep Dierenwelzijn 2011;	
De omzetting van werkgroep naar commissie;	10
Hun welzijn.....is onze zorg;	10
Reglement van de NBvV ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van kooi- en volièrevogels (Dierenwelzijn Reglement);	12
Uitvoeringsbesluit van het Dierenwelzijn Reglement;	15
Het beleid van de NBvV	22
De intrinsieke waarde van de kooi- en volièrevogels;	22
De Zorgplicht.	23
Taakstelling van de cie. DE&W.	25
Avicultuur;	25
Ornithologie;	25
Citizen Science.	26
Dierenwelzijn en de daarop betrekking hebbende educatieve projecten die binnen de NBvV worden georganiseerd.	27
Hoe krijgt de vogelliefhebber voldoende kennis rond het houden van vogels als gezelschapsdier?	27
Educatie door het organiseren van lezingen tijdens verenigingsavonden;	28
Dierenwelzijn en literatuurstudie;	32
Dierenwelzijn en houderijrichtlijnen;	33
Dierenwelzijn in relatie tot de huisvestingsadviezen;	38
Dierenwelzijn in relatie tot het fokken met vogels;	42
Dierenwelzijn m.b.t registratie en identificatie (I en R);	45
Dierenwelzijn in relatie tot het laten keuren en tijdelijk tentoonstellen van kooi- en volièrevogels;	46
Dierenwelzijn in relatie tot het aankopen en verkopen van vogels als gezelschapsdieren;	53
Controle door de organisatie;	60
Dierenwelzijn in relatie tot het transport van vogels naar een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt in Nederland;	61
Dierenwelzijn in relatie tot diergedrag;	62
Definities en geraadpleegde bronnen.	69

De principes van Dierenwelzijn.

In de afgelopen 40 jaar is de wijze waarop door zowel voorstanders als tegenstanders een mening wordt gevormd over het houden van gedomesticeerde inheemse en of uitheemse vogelsoorten, nogal aan wijzigingen onderhevig.

Dit Dierenwelzijnsplan, geschreven door en voor vogelliefhebbers, gaat uit van een positieve benadering op de geformuleerde principes van dierenwelzijn.

De “Vijf Vrijheden”.

In 1965 kreeg het Brambell Committee van de Britse regering de opdracht om de voorwaarden vast te stellen waaronder dieren gehouden zouden moeten worden.

De Britse Farm Animal Welfare Council heeft deze voorwaarden in 1993 uitgewerkt tot de bekende “Vijf Vrijheden”.

Deze voorwaarden zijn in 2011 ook opgenomen in de Nederlandse Wet dieren en zijn dan als omschrijving van de zorg voor dieren als volgt gedefinieerd:

1. Dieren moeten gevrijwaard zijn van dorst, honger en onjuiste voeding;
2. Dieren moeten gevrijwaard zijn van fysiek en fysiologisch ongerief;
3. Dieren moeten gevrijwaard zijn van pijn, verwonding en ziektes;
4. Dieren moeten gevrijwaard zijn van angst en chronische stress;
5. Dieren moeten gevrijwaard zijn van beperking van hun normaal gedrag, voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

Bovenstaande zorgplichten richten zich op het voorkomen van alleen maar negatieve gevolgen die kunnen ontstaan bij het houden van dieren.

De “Vijf Domeinen”.

In 2020 wordt door de Engelse wetenschapper Mellor en collega's een variant geschreven op de vijf vrijheden voor dierenwelzijn van het Brambell Committee, dat uitging van voorwaarden waaraan moest worden voldaan om dieren te houden.

Mellor is van oordeel dat het een vereiste is dat een dier goed moet kunnen leven en een minimum aan positieve ervaringen moet beleven.

Vanuit dit uitgangspunt is in 2020 het “Vijf domeinen model ”ontworpen.

Hiertoe worden gerekend:

Voeding;

Omgeving;

Gezondheid;

Gedrag;

Mentale toestand.

Het pleidooi van dr. ing. Hans Hopster.

Anno 2022 zijn de in de Nederlandse Wet dieren genoemde voorwaarden niet meer voldoende.

Een belangrijk facet dat meer aandacht verdient is dat onze gehouden kooi- en volièrevogels zich aantoonbaar “gelukkig” voelen, floreren, in hun omgeving waarin ze gehouden worden.

Een pleidooi daarvoor is afkomstig van dr. ing. Hans Hopster, de eerste lector dierenwelzijn in Nederland.

Tot voor zijn pensionering in 2021 was hij onder andere verbonden aan de Hogeschool van Hall Larenstein te Leeuwarden.

Als zorg sprak hij uit:

Wij willen dat dieren floreren;

Daar zijn nieuwe ontwerpen voor nodig;

Het is tijd voor een grote sprong voorwaarts.

(citaat uit het interview dat hij daags na zijn pensionering had met “Levende Have”, het landelijk kennisnetwerk voor houders van boerderijdieren, oktober 2021).

Voorbeeld van een vrijliegvolière

De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving NBvV.

De oprichting van een Werkgroep Dierenwelzijn 2011.

Tijdens een redactievergadering van het maandblad Onze Vogels, het maandblad van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, wordt begin 2011 een ingekomen stuk besproken waarbij de kardinale vraag is of het geplaatst gaat worden of niet.

Dit stuk is geschreven door een aantal grasparkietenfokkers die een bezoek hebben gebracht aan collega fokkers in Engeland.

Men komt nogal verontwaardigd terug omdat in Engeland dusdanige grasparkieten worden gefokt die op onderdelen van de standardeisen mogelijk optimaal voldoen, maar andere kenmerken van de vogels zijn zodanig gedegenereerd dat zij nauwelijks meer kunnen vliegen.

Op het moment van die redactievergadering was er binnen de NBvV geen omschreven beleid hoe wij omgaan met dergelijke fokresultaten.

Eigenlijk ontbreekt op dat moment een beleid ten aanzien van het omgaan met dierenwelzijn en diergezondheid.

In de Bondsraad, destijds het voor de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers beleidsbepalend orgaan, is in de vergadering van 10 september 2011 besloten om een werkgroep te belasten met het ontwikkelen van beleid ten aanzien van Dierenwelzijn.

Signalen van buiten de invloedssfeer van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers geven aan dat er een steeds toenemende druk komt te staan op de wijze waarop wordt verondersteld hoe door vogelliefhebbers wordt omgegaan met het houden en fokken van vogels als gezelschapsdier.

Het ontbreken van een schriftelijke beleidsnotitie rond dit onderwerp zal de discussie met derden niet vereenvoudigen.

Juist dit niet op schrift gesteld beleid is de probleemstelling voor de werkgroep.

De Nederlandse overheid streeft ernaar dat sectoren zelfregulerend optreden.

Wanneer dat niet of in onvoldoende mate geschiedt, zal de overheid zelf haar regels stellen.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers neemt hierin haar verantwoordelijkheid en wil voor zoveel als mogelijk op korte termijn zelfsturend, adviserend, regulerend en controlerend naar haar leden zijn.

De ingestelde werkgroep, samengesteld uit vier leden van de NBvV, Klaas Snijder, Jan de Bruine, Henk van der Wal en Hans van der Stroom als facilitator, heeft zich tot doel gesteld te komen met een concept beleidsnotitie ten aanzien van het gedefinieerde probleem.

De werkgroep heeft bij de start gekozen voor een tweetal beleidsstukken en wel;

Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels (Dierenwelzijn Reglement).

Uitvoeringsbesluit behorende bij het Dierenwelzijn Reglement van de NBvV.

In het Dierenwelzijn Reglement is het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid- en welzijnsaspecten bij het houden van vogels op hoofdlijnen vastgelegd.

In het uitvoeringsbesluit wordt nader ingegaan op het geformuleerde beleid. Hierdoor is het mogelijk aanpassingen in de uitvoering aan te brengen zonder dat het beleid steeds moet worden bijgesteld.

De omzetting van werkgroep naar commissie.

De commissie Dierenwelzijn is door de Bondsraad van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (NBvV) ingesteld op 11 februari 2012.

Bij de start bestaat de commissie uit drie leden, die deel uit maakten van de Werkgroep Dierenwelzijn van de NBvV.

Deze werkgroep sloot haar werkzaamheden af met het presenteren van twee beleidstukken:

Beide beleidstukken werden door de toenmalige bondsraad van de NBvV overgenomen en vormen nu de op schrift gestelde grondslag van het beleid dat de NBvV voert ten aanzien van het omgaan met de gezondheid en het welzijn van de vogels welke door haar leden worden gehouden, gefokt en tentoongesteld.

Nadat de commissie was gestart met haar werkzaamheden werd het takenpakket op verzoek van het hoofdbestuur van de NBvV uitgebreid met het volgen van zowel de Nederlandse als Europese wetgeving op het gebied van de vogelsport.

De naamgeving werd in 2012 “Commissie Dierenwelzijn & Wetgeving NBvV”.

Hun welzijn is onze zorg!

Met deze slogan is de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers in 2012 van start gegaan.

Als taakstelling kreeg zij mee:

- a. het implementeren van het beleid van de Bond dat zij voert ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- en kooivogels in alle geledingen van de Bond; het implementeren van de huidige en toekomstige wetgeving in alle reglementen van de Bond;
- b. het bevorderen van en bijdragen aan kennisoverdracht rond het houden van vogels als gezelschapsdier aan de leden van de Bond.
- c. het ontwikkelen van opleidingstrajecten die resulteren in de mogelijkheid om te komen tot gecertificeerde vogelliefhebbers.

Bij de start heeft de commissie zich eerst gericht op interne processen binnen de organisatiestructuur van de bond.

Onvermijdelijk blijkt dan dat het gewenst is ook in contact te komen met organisaties buiten de werkingssfeer van de Bond, maar die toch werken aan dezelfde doelstelling.

Maatschappelijke en politieke ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de commissie zich ook moest richten op de ethische aspecten die een rol spelen bij het hobbymatig uitoefenen van onze hobby.

Om te kunnen komen tot een zo'n breed mogelijke visie van de vaak onbesproken ethische aspecten rond het hobbymatig houden van gedomesticeerde inheemse- en uitheemse vogelsoorten werd ernaar gestreefd zoveel mogelijk leden van de NBvV hierbij te betrekken.

Een Themacommissie dierenethiek werd ingesteld.

Het belang van deze commissie werd ook vertaald naar de uiteindelijke naamgeving van de commissie: Commissie Dierenwelzijn-, ethiek & wetgeving, afgekort tot cie. DE&W.

Ook het optreden van besmettelijke dierziekten en voor de mens besmettelijke dierziekten (zoönosen) waren naast het van kracht worden van de Europese Diergezondheidsverordening aanleiding tot het instellen van een Themacommissie Diergezondheid.

Binnen-volières
Foto archief Henk van der Wal
Bron niet teruggevonden

Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van kooi- en volièrevogels. (Dierenwelzijn reglement)

Artikel 1. Uitgangspunten.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (afgekort tot NBvV) wenst haar beleid te formuleren ten aanzien van dierenwelzijn bij het houden van vogels als gezelschapsdieren. Het houden van, het fokken met, en deelnemen aan keuringen en tijdelijke tentoonstellingen, dient op een duurzame, diervriendelijke, en hobbymatige wijze te geschieden.

Zij geeft aan dit beleid invulling door het te baseren op de Nederlandse en Europese wet- en regelgeving voor zover deze van toepassing is op het hobbymatig houden van vogels.

Daar waar mogelijk en of noodzakelijk zal de NBvV vanuit haar wens om zelfregulerend op te treden, haar verantwoordelijkheid nemen en zelfsturend, adviserend, regulerend en controlerend naar haar leden zijn.

Artikel 2. Vogels als gezelschapsdieren.

De NBvV richt haar beleid in hoofdzaak op vogels die aangemerkt worden als gezelschapsdieren en daarom bestemd zijn voor liefhebberij of gezelschap.

Artikel 3. Duurzaam houden van vogels.

Duurzaam wil zeggen dat we de aarde waarop we leven minimaal zo willen overdragen aan de volgende generatie, zoals wij haar van de generatie die voor ons was hebben overgedragen gekregen.

De NBvV streeft ernaar om alle vogelsoorten welke als gezelschapsdier worden gehouden voor de avicultuur te behouden.

Artikel 4. Verantwoord houden van vogels.

De NBvV draagt een beleid uit dat is gericht op het verantwoord houden van vogels. Het uitgangspunt daarbij is om op een zodanige manier om te gaan met vogels dat deze zo optimaal mogelijk worden verzorgd en dat de liefhebber de hobby zo beleeft dat hij een bijdrage levert aan de natuur.

Artikel 5. Diervriendelijk houden van vogels.

Het beleid van de NBvV is erop gericht dat haar leden op een diervriendelijke wijze hun hobby uitoefenen.

Dit wil zeggen dat de liefhebbers hun vogels zo huisvesten, verzorgen en fokken dat de belangen van het dier niet worden geschaad.

Artikel 6. De huisvesting van vogels.

De huisvesting van kooi- en volièrevogels moet voldoende ruimte bieden om een zoveel mogelijk natuurlijk gedrag mogelijk te maken.

Daarbij moet er onderscheid worden gemaakt tussen gedomesticeerde soorten en soorten welke nog heel dicht bij de natuur staan.

Te denken valt hierbij aan de eerste en tweede generatie die door de vogelliefhebbers worden gehouden.

Artikel 7. De verzorging van vogels.

Het beleid van de NBvV is gericht op het zo optimaal mogelijk verzorgen van de vogel, zodat de gezondheid en de conditie zoveel mogelijk gewaarborgd blijft.

Artikel 8. Het fokken met vogels.

Iedere vogelliefhebber, aangesloten als lid bij de NBvV, dient minimaal twee exemplaren van eenzelfde soort te houden.

Dit om de vogels te socialiseren en om de vogel gewend te laten zijn aan de omgang met soortgenoten.

Daarnaast moeten de gehouden vogelsoorten ruimschoots de kans te krijgen om tot voortplanting te komen.

Artikel 9. Registratie en identificatie

Het beleid van de NBvV richt zich op het ringen van alle vogels die in volières en of broedkooien en dergelijke worden geboren met een gesloten pootring.

Dit als enige bewijs dat de vogel door een vogelliefhebber gefokt is.

Het ringen met een gesloten pootring van een jonge vogels is niet in alle gevallen een wettelijke verplichting, maar dit is wel de aanbevolen richtlijn van de NBvV voor haar leden.

Artikel 10. Het tentoonstellen van vogels.

Het tijdelijk tentoonstellen van vogels heeft als doel dit vooraf te laten gaan van het (laten) beoordelen van vogels door een deskundige.

Daarnaast is er een tweede doel en wel het bieden van de mogelijkheid aan het publiek om de ingezonden vogels te bezichtigen.

Beide doelen mogen het welbevinden van de vogel niet schaden.

Dat betekent o.a. dat de duur van de beoordeling en de tijdelijke tentoonstelling moet zijn afgestemd op het welbevinden van de vogels.

Artikel 11. Verkoop en aankoop van vogels.

Verenigingen, aangesloten bij de NBV, maar ook de NBvV zelf, organiseren vogelbeurzen, al dan niet gekoppeld aan een tijdelijke tentoonstelling.

De NBvV heeft richtlijnen opgesteld waar een organisatie zich aan dient te houden.

Deze richtlijnen zijn weergegeven in het reglement; *Regels voor het houden van een vogelmarkt of vogelbeurs*, welke in het *Bondsvademecum* opgenomen is.

Artikel 12. Het transport van vogels naar evenementen.

Vogels die vervoerd worden naar en van een vogelmarkt, vogelbeurs of een tijdelijke tentoonstelling, moeten in zodanige transportkooien ondergebracht worden dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het optreden van stresssituaties geminimaliseerd is.

Artikel 13. Toezicht op naleving van dit reglement.

De controle op de naleving van dit reglement is in geval van een keuring, tijdelijke tentoonstelling, vogelmarkt of vogelbeurs de verantwoordelijkheid van de organisator van dat evenement.

Deze controle wordt uitgevoerd door toezichthouders en of controleurs welke door de NBvV zijn aangewezen.

Verenigingen of andere organisaties welke hun evenement organiseren onder auspiciën van de NBvV en als zodanig zijn gecertificeerd met het NBvV-keurmerk, kunnen hun keurmerk verliezen als zij de bepalingen van dit reglement en het uitvoeringsbesluit niet opvolgen.

Zo daartoe een aanleiding aanwezig is kunnen leden van de NBvV gecontroleerd worden op de naleving van de voorschriften van dit reglement.

Bij een voortdurend in gebreke blijven de voorschriften van dit reglement en het uitvoeringsbesluit op te volgen kunnen leden opgeroepen worden voor de tuchtcommissie van de NBvV te verschijnen.

Bij dit reglement behoort het *" Uitvoeringsbesluit" van het Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels.*

Vastgesteld door de Bondsraad van de NBvV op 11 februari 2012

Voor het bestuur:

Henk van Hout, voorzitter

Ton Koenen, secretaris

Buiten volière Fotoarchief Henk van der Wal

Uitvoeringsbesluit van het Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels.

Artikel 1. Uitgangspunten.

De NBvV stelt zich ten doel om richtlijnen te geven voor haar leden met betrekking tot het houden van vogels.

Daar waar de NBvV een controlerende rol heeft, zal zij haar verantwoordelijkheid nemen.

Dit kan alleen daar waar de NBvV deelneemt aan de organisatie van een evenement. Waar de NBvV geen rol speelt, is de eigenaar van de vogel verantwoordelijk voor zijn handelen.

De richtlijnen van de NBvV zijn daarbij leidend.

De NBvV heeft als stelregel dat haar leden de richtlijnen als uitgangspunt van handelen nemen.

Dit betreft de volgende terreinen;

Verkoop en aankoop van vogels

Vervoer van vogels

Gesloten pootringen voor alle door de vogelliefhebbers gehouden vogels

Het laten keuren en tijdelijk tentoonstellen van vogels

Artikel 2. Vogels als gezelschapsdieren.

De NBvV richt haar beleid in hoofdzaak op vogels die aangemerkt worden als gezelschapsdieren en derhalve bestemd zijn voor liefhebberij of gezelschap.

De hiervoor in aanmerking komende geslachten, families en orden komen voor op de door de NBvV samengestelde lijst van vogels die in aanmerking komen om tijdelijk tentoongesteld te worden.

Daarbij zal een voortdurende toetsing plaatsvinden aan eventueel de op te stellen positieflijst Vogels, die in het kader van de nieuwe Wet Dieren vermoedelijk van overheidswege zal worden opgesteld.

Artikel 3. Duurzaam houden van vogels.

De NBvV zet zich in om actief medewerking te verlenen aan het bevorderen van de bescherming van vogels in de vrije natuur.

Daartoe wordt uitdrukkelijk ook gerekend het herintroduceren van door vogelliefhebbers hobbymatig gefokte vogels welke in de natuur bedreigd zijn.

Ook zal de NBvV zich inzetten om vogels welke in derde landen worden verdelgd vanwege overlast voor bijvoorbeeld boeren, te redden van de dood en te bevorderen dat deze beschikbaar komen voor de avicultuur.

Tenslotte zal de NBvV actief bevorderen dat voor vogelsoorten welke gevaar lopen om in de vrije natuur uit te sterven, kweekprogramma's op te zetten.
Daartoe zullen een beperkt aantal vogels uit de natuur worden genomen, om in de handen van deskundige liefhebbers te worden gesteld, met het doel om tot nateelt te komen.

Artikel 4. Verantwoord houden van vogels.

De NBvV stelt zich ten doel dat haar leden de richtlijnen m.b.t. dierenwelzijn naleven.
De NBvV heeft een aantal middelen tot haar beschikking om haar leden te informeren, voor te lichten en te scholen.

Dit zijn:

Voorlichting d.m.v. het maandblad *Onze Vogels* en de Website www.nbv.nl

Voorlichting d.m.v. Promotieteams, die aanwezig zijn bij diverse vogelevenementen.

Voorlichtingsfolders in de reeks; *Hoe houd ik,*

Bondsvademecum

Voorlichtingsavonden in de twaalf Districten

Nieuwe leden krijgen een informatiepakket met relevante informatie toegestuurd door de NBvV.

Verantwoord houden van vogels wil zeggen dat het dier zo optimaal mogelijk wordt verzorgd en de liefhebber de hobby zo beleeft dat hij een bijdrage aan de natuur levert.
Daarbij gaan we uit van de volgende uitgangspunten

Welbevinden

Uitgangspunt moet zijn dat de vogel in gevangenschap zich moet welbevinden.

De vogel moet gezond zijn en aan uiterlijk en gedrag moet te zien zijn dat de vogel zich op zijn gemak voelt.

Dat betekent vrij van stress en afwijkend dwangmatig gedrag.

Medeverantwoordelijkheid

Een liefhebber moet zich (mede)verantwoordelijk weten voor instandhouding van de soort.

Dat betekent dat vogelsoorten welke door de vogelliefhebbers worden gehouden, gebruikt moeten kunnen worden om de soort in stand te houden en indien nodig te herintroduceren in de natuur.

Omgekeerd moeten vogelsoorten welke het gevaar lopen in de vrije natuur uit te sterven voor een deel bij de vogelliefhebber ondergebracht worden om de soort voor uitsterven te behoeden en om nateelt te realiseren

Artikel 5. Diervriendelijk houden van vogels.

Het beleid van de NBvV is erop gericht dat haar leden op een diervriendelijke wijze hun hobby uitoefenen.

Dit wil zeggen dat de liefhebbers zijn vogels zo huisvest, verzorgt en fokt dat de belangen van het dier niet worden geschaad.

Artikel 6. De huisvesting van vogels.

Vogels (in het Latijn Aves) zijn een klasse van de chordadieren (Chordata) met 10347 wetenschappelijk beschreven nog levende soorten.

Deze zijn te verdelen in 2197 geslachten en vervolgens in 224 families en 39 orden die allemaal twee kenmerkende eigenschappen gemeenschappelijk hebben.

Ze hebben allen vleugels en veren.

Gezien dit grote aantal soorten is het (voorlopig) niet te doen om voor iedere vogelsoort richtlijnen te geven voor de ideale huisvesting.

Vandaar dat de keuze voorlopig is om per familie globale richtlijnen te geven.

Huisvesting moet voldoende ruimte bieden om zoveel mogelijk natuurlijk gedrag mogelijk te maken.

Daarbij moet er onderscheid worden gemaakt tussen gedomesticeerde soorten en soorten welke nog heel dicht bij de natuur staan.

Te denken valt hierbij aan de eerste en tweede generatie die door de vogelliefhebbers worden gehouden.

Naast het onderscheid tussen gedomesticeerd en (nog) niet gedomesticeerd, speelt uiteraard de grootte en het natuurlijke gedrag een rol bij het bepalen van de optimale ruimte die de huisvesting moet bieden.

Een albatros zal veel meer ruimte als huisvesting moeten worden aangeboden dan een kanarie.

Een sijsachtige moet meer ruimte worden geboden dan een vinkachtige, omdat het gedrag van een sijsachtige veel drukker is dan het gedrag van een vinkachtige.

Om concreet te worden en om een voorbeeld te geven van de manier van denken, het volgende (mogelijke) voorbeeld:

De kanarie (*Serinus canaria*). Dit is een voorbeeld van een gedomesticeerde soort die al ruim 550 jaar wordt gefokt in gevangenschap.

Er zijn in de ruim 550 jaar vele rassen gefokt. Voor de kleur, de zang, de vorm en de bevedering.

De kooi voor een enkele kanarie dient minimaal 25x15x20 bxdxh cm groot te zijn.

Een broedkooi gebruikt om de kweek te kunnen beoefenen dient minimaal 40x40x40 bxdxh cm groot te zijn. Per 6 vogels in een vrije vlucht dient minimaal een m3 ruimte beschikbaar te zijn.

Artikel 7. De verzorging van vogels.

De verzorging heeft als doel het zo optimaal mogelijk verzorgen van de vogel, zodat de gezondheid en de conditie zoveel mogelijk gewaarborgd worden. De verzorging kan worden onderscheiden in:

Dagelijks:

Vers drinkwater

Voldoende zaad

Voldoende eivoer

Grit en maagkiezel

Wekelijks:

2 keer per week badwater

3 keer per week groenvoer of fruit

Schoonmaak van de kooi

Maandelijks:

Controle pootjes en nagels

Controle op parasieten en zo nodig bestrijden

Halfjaarlijks:

Hok volledig schoonmaken en ontsmetten

Vogels een parasieten bestrijding geven

Uitgebreide controle op gezondheid

Jaarlijks:

Ontwormkuur

Inenten tegen MKV-pokkenvirus

Artikel 8. Het fokken met vogels.

Iedere vogelliefhebber aangesloten als lid bij de NBvV dient minimaal twee exemplaren van eenzelfde soort te houden.

Dit om de vogels te socialiseren en om de vogel gewend te laten zijn aan de omgang met soortgenoten.

Alle vogels die in volières of kooien gehouden worden, moeten als ook maar enigszins mogelijk in staat zijn hun eigen nageslacht te kunnen grootbrengen.

Erfelijke afwijkingen welke het welbevinden en het functioneren van het dier ernstig belemmeren moeten zoveel mogelijk worden tegengegaan.

Paringen die ernstige erfelijke afwijkingen kunnen veroorzaken worden niet uitgevoerd.

Artikel 9. Registratie en identificatie.

Uitgangspunt van het beleid van de NBvV is dat alle vogels die in volières en of broedkooien e.d. worden geboren, geringd moeten worden met een gesloten pootring.

Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in twee hoofdgroepen vogels:

- a. Gefokte vogels, behorende tot beschermde inheemse diersoorten en gefokte vogels, behorende tot beschermde uitheemse diersoorten, voor zover deze soorten zijn opgenomen in een bijlage welke behoort bij; *Regeling afgifte en kenmerken gesloten pootringen en andere merktekens*,
- b. Gefokte vogels, die niet behorende tot die welke onder groep a vallen.

Ieder lid van de NBvV is op grond van de Nederlandse wet- en regelgeving verplicht de zelf gefokte vogels die tot groep a behoren te voorzien van een gesloten pootring, zoals deze door de minister is vastgesteld en o.a. door de NBvV onder eigen toezicht conform de regelgeving worden vervaardigd en uitgegeven.

Ieder lid van de NBvV wordt in de gelegenheid gesteld in het bezit te komen van gesloten pootringen om zijn gefokte vogels te voorzien van een identificatie.

Vogels zonder gesloten pootring worden op een tentoonstelling die gehouden wordt onder auspiciën van de NBvV niet erkend als *Eigen Kweek*.

De voorgeschreven maatvoering van de door de NBvV in eigen beheer voor haar leden vervaardigde gesloten pootringen, en de wijze van bestellen, wordt in *Tentoonstellingskatern* nader omschreven.

Daarnaast verstrekt de ringencommissaris van iedere afdeling van de NBvV de benodigde informatie aan de leden van de NBvV.

Artikel 10. Het tijdelijk tentoonstellen van vogels.

Het tijdelijk tentoonstellen van vogels heeft als doel het (laten) beoordelen van vogels door een deskundige.

Daarnaast is er een tweede doel en wel het bieden van de mogelijkheid aan het publiek om de ingezonden vogels te bezichtigen.

Beide doelen mogen het welbevinden van de vogel niet schaden.

Dat betekent dat de duur van de tentoonstelling moet zijn afgestemd op het welbevinden van de vogels.

In de praktijk kan dat betekenen dat de duur van tijdelijke tentoonstelling maximaal 6 dagen mag bedragen.

De kooien waarin de vogel wordt tentoongesteld moet afgestemd zijn op de grootte en het temperament van de vogel.

Ook de voeding en de verzorging dienen op de eisen van de vogel te zijn afgestemd.

De opstelling van de vogels moet zodanig zijn dat stress zoveel mogelijk wordt vermeden.

Naast de huidige gangbare beoordeling van de zang dan wel het uiterlijk van de vogel dient er ook een beoordeling te komen van het welbevinden van de vogel.

Voorbeeld: Lijdt de vogel door stress? zichtbaar door bijvoorbeeld onrustig gedrag, dwangmatige bewegingen etc. dan wordt dit op het keurbriefje kenbaar gemaakt.

Op deze manier wordt het verantwoord houden van vogels bevorderd.

Tijdens de show wordt gecontroleerd door Surveillanten welke door de organisatie zijn aangewezen en hiervoor via de NBvV voldoende opleiding hebben genoten.

Artikel 11. Verkoop en aankoop van vogels.

Verenigingen, maar ook de NBvV zelf, organiseren vogelbeurzen, al dan niet gekoppeld aan een tijdelijke tentoonstelling.

De NBvV heeft richtlijnen opgesteld waar een organisatie zich aan dient te houden.

Deze richtlijnen zijn weergegeven in het reglement; *Regels voor het houden van een vogelmarkt of vogelbeurs*, welke in het *Bondvademeccum* opgenomen is.

Wie zich aan deze richtlijnen houdt, mag het *NBvV-Keurmerk* voeren.

Leden van de NBvV zijn gemachtigd bij niet naleving van het reglement dit te melden bij de NBvV.

Wanneer een organisatie in gebreke blijft, verliest deze het recht om onder de vlag van de NBvV een vogelbeurs te organiseren.

Dit is nader gespecificeerd in; *NBvV-keurmerk voor vogelmarkten en –beurzen*.

Het verhandelen van vogels via vogelmarkten blijft mogelijk, zij het onder striktere voorwaarden.

Iedere vogel dient op een vogelmarkt apart of per paar te worden aangeboden voor verkoop.

De kooien dienen schoon en voorzien van bodembedekking voer, en water te zijn.

De ruimte waarin wordt gehandeld dient een temperatuur te hebben welke juist is voor de vogels die er worden aangeboden.

Bij het inbrengen van vogels wordt gecontroleerd op gezondheid, welbevinden en uiterlijke gebreken en ook op juiste huisvesting.

Vogels die niet correct worden gehuisvest worden niet toegelaten.

Dit geldt ook voor vogels die zichtbaar lijden onder stress en uiterlijke gebreken hebben dan wel niet gezond zijn.

Tijdens de markt wordt er voortdurend gecontroleerd op misstanden door twee Surveillanten die over voldoende kennis en sociale vaardigheden beschikken.

De kosten hiervan worden gedragen door organisatoren van de betreffende vogelmarkt.

Artikel 12. Transport

Vogels kunnen in transportkooien, welke kunnen bestaan uit speciaal voor dit doel vervaardigde vervoerskoffers en of lopers, of in voor de soort voorgeschreven tentoonstellingskooien naar een evenement worden vervoerd.

Deze transportkooien en tentoonstellingskooien moeten voorzien zijn van een vocht absorberende en stofvrije bodembedekking.

Het verdient vanuit het welzijn van dieren geen aanbeveling hiervoor voer te gebruiken. In de transportkooi moeten afhankelijk van de grootte tenminste één of meerdere zitstokken aanwezig zijn.

Daarnaast moet een voorziening zijn aangebracht voor het verstrekken van schoon voer en vers drinkwater.

De voorkeur gaat er naar uit dat iedere vogel afzonderlijk in een vervoerskoffer kan worden ondergebracht.

Transportkooien moeten schoon en gemakkelijk gedesinfecteerd kunnen worden en zodanig uitgevoerd dat er voldoende licht en verse lucht tijdens het transport kan toetreden.

Als het transport naar of van een evenement meer tijd in beslag neemt dan maximaal 4 uur, dient voldoende vers drinkwater en voer in de transportkooi aanwezig te zijn.

Als deze tijd wordt overschreden kan ook gekozen worden voor vochthoudend fruit welke in een voor de vogel veilige voorziening is aangebracht.

Artikel 13. Toezicht op de naleving van dit reglement.

De controle op de naleving van dit reglement is in geval van een keuring, tijdelijke tentoonstelling, vogelmarkt of vogelbeurs de verantwoordelijkheid van de organisator van dat evenement.

Deze controle wordt uitgevoerd door toezichthouders en of Surveillanten welke door de NBvV zijn aangewezen.

Verenigingen of andere organisaties welke hun evenement organiseren onder auspiciën van de NBvV en als zodanig zijn gecertificeerd met het *NBvV-Keurmerk*, kunnen hun keurmerk verliezen als zij de bepalingen van dit reglement en het uitvoeringsbesluit niet opvolgen en ter beoordeling van de NBvV, op basis van de uitgebrachte rapportages van de controleurs, met regelmaat in gebreke blijven.

Zo daartoe een aanleiding aanwezig is kunnen leden van de NBvV gecontroleerd worden op de naleving van de voorschriften van het reglement en het uitvoeringsbesluit van de NBvV ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels.

Deze controle kan plaats vinden door Surveillanten welke door de NBvV zijn aangewezen.

Bij een voortdurend in gebreke blijven van het naleven van de voorschriften van bovengenoemd reglement en haar uitvoeringsbesluit kunnen leden opgeroepen worden om voor de tuchtcommissie van de NBvV te verschijnen.

Deze commissie doet een uitspraak.

Beroep op deze uitspraak is mogelijk bij de Bondsraad.

De aanstelling van Surveillanten op de naleving van het reglement ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels en de regels voor het houden van een vogelmarkt of vogelbeurs, wordt geregeld bij een afzonderlijk besluit van het Hoofdbestuur van de NBvV.

Dit uitvoeringsbesluit behoort bij; *Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels.*

Aldus vastgesteld door de Bondsraad van de NBvV op 11 februari 2012

Voor het bestuur:

Henk van Hout, voorzitter

Ton Koenen, secretaris

Buiten volière

Het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Het beleid van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn is door de cie. DE&W op schrift gesteld via twee documenten:

- a. Reglement van de NBvV ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van kooi- en volièrevogels (Dierenwelzijn Reglement);
- b. Uitvoeringsbesluit van het Reglement van de NBvV ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van kooi- en volièrevogels.

Dit beleid is een onderdeel van het totale beleid van de NBvV.

Het totale beleid is afgeleid van de Statuten en de Missie van de NBvV.

In het jaarverslag wordt dit beleid gepubliceerd en aangevuld met de beleidsplannen voor het komende jaar.

Ook het gevoerde beleid ten aanzien van dierenwelzijn, diergezondheid en dierenethiek is niet statisch.

Mede afhankelijk van technische ontwikkelingen op het gebied van huisvesting, maar ook door het beschikbaar komen van goede voedingsmiddelen en middelen en methoden ter bevordering van de gezondheid, zijn inzichten in het houden en fokken van kooi- en volièrevogels aan veranderingen onderhevig.

Daarnaast staat dit beleid ook onder invloed van steeds veranderende wetgeving.

De kennisoverdracht van de ontwikkelingen op het gebied van o.a. die wetgeving, maar ook de maatschappelijke inzichten op het houden van en fokken met vogels vindt plaats via monografieën aan de leden van de NBvV.

De intrinsieke waarde van de kooi- en volièrevogel.

De NBvV erkend, als houderijorganisatie zijnde, de intrinsieke waarde van de door haar leden gehouden vogelsoorten.

Daarmee wordt de eigenwaarde van deze groep vogels erkend als dieren met gevoel.

In de praktijk van het houden van vogels legt dit uitgangspunt vergaande verplichtingen op aan de vogelhouder.

Allereerst ontstaat daardoor een zorgplicht.

Daarnaast ontstaat ook de verplichting om met respect om te gaan met het denkvermogen, het leervermogen, het diergedrag en de gezondheid van de vogel.

In die erkenning van de intrinsieke waarde van de kooi- en volièrevogels ligt eigenlijk opgesloten dat de vogelhouder zich maximaal moet inspannen, die voorwaarden te scheppen waaronder de gehouden vogels zich “goed” voelen.

De Zorgplicht

De bewustwording van de zorgplicht voor de gehouden vogels als gezelschapsdieren.

Het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn richt zich op het verantwoord en diervriendelijk houden van gedomesticeerde inheemse- en uitheemse vogels als gezelschapsdieren en deze zo te huisvesten, verzorgen en er eventueel mee te fokken, dat de belangen van het dier niet worden geschaad.

Voortvloeiende uit de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier, staat in dit gevoerde beleid, het dier centraal.

Wetgeving m.b.t. de zorgplicht voor het houden van kooi- en volièrevogels.

De Wet dieren

In de Wet dieren wordt in hoofdstuk 1, artikel 1.4 aandacht geschonken aan een algemene zorgplicht.

Deze zorgplicht wordt als volgt beschreven:

1. Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor dieren.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor dieren worden veroorzaakt, verplicht is dergelijke handelingen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Besluit houders van dieren

Het besluit houders van dieren beschrijft in artikel 1.7, lid a t/m g het volgende:

Degene die een dier (vogel) houdt, draagt er zorg voor dat een dier:

- a. Wordt verzorgd door een persoon die beschikt over voor die verzorging nodige kennis en vaardigheden;
- b. Slechts onder de hoede wordt gesteld van een persoon die kennelijk tot de verzorging in staat is;
- c. Dat ziek of gewond lijkt onmiddellijk op passende wijze wordt verzorgd;
- d. Een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;
- e. Een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en leeftijd geschikt voer krijgt toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier;
- f. Toegang heeft tot een toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit of op een andere wijze aan zijn behoefte aan water kan voldoen;
- g. Voldoende verse lucht of zuurstof krijgt.

In de Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid¹ is geconstateerd dat houders van hobbymatig gehouden dieren in het algemeen een grote betrokkenheid bij de gezondheid en het welzijn van hun dieren hebben.

¹ Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid, een maatschappelijk geaccepteerde omgang met dieren. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, februari 2012.

Bij gezelschapsdieren, hobbymatig gehouden landbouwdieren en paarden worden problemen met welzijn en gezondheid vaak veroorzaakt door te weinig of verkeerde kennis van wat deze dieren specifiek nodig hebben.

Veel dieren ondervinden daarvan in min of meerdere mate ongerief.

Vaak denken dierenhouders dat ze voldoende kennis hebben, maar de praktijk wijst uit dat het niet de juiste kennis is.

Een van de speerpunten van het beleid is om die reden het vergroten van hun kennis en kunde.

Hiermee wordt beoogd dat (toekomstige) dierhouders zich bewust zijn van de consequenties en verantwoordelijkheden van het houden van dieren en zich hier ook naar gedragen.

Tegen die achtergrond bepaalt artikel 1.7 dat van de houder wordt verwacht dat hij de nodige kennis en ervaring over dan wel met de verzorging van dieren heeft.

Het gaat daarbij niet zozeer om het met succes afgerond hebben van concrete opleidingen.

Voldoende zal zijn de kenbaarheid dat het dier goede verzorging krijgt en het blijk geven van het besef dat die verzorging moet en ook kan worden gegeven.

De zorg voor dieren moet zich dus uitstrekken tot de voorwaarden waaronder dieren zich volledig positief kunnen ontplooien.

Een dier voelt zich goed als de “Vijf Vrijheden” zijn geborgd.

(Zie de principes van Dierenwelzijn).

Daarvoor is het nodig dat het dier vrij is van intense angst, pijn en andere negatieve ervaringen.

Het dier moet goed functioneren, een bevredigende gezondheid hebben, een normale groeiperiode doormaken.

Het dier moet normaal functionerende fysiologische- en gedragssystemen ontwikkelen.

Maar ook: het dier moet een normaal leven kunnen leiden in een verrijkt leefmilieu.

De taakstelling van de cie. DE&W.

Avicultuur.

Het begrip “avicultuur” wordt niet veel door vogelliefhebbers die lid zijn van de NBvV gebruikt.

Toch heeft het rechtstreeks betrekking op het houden, huisvesten, verzorgen en fokken met kooi- en volièrevogels.

Daarnaast vallen ook alle andere activiteiten die voortvloeien uit deze hobby, zoals het aanschaffen en overdragen van vogels, het deelnemen aan keuringen en tijdelijke tentoonstellingen onder dit begrip.

Een belangrijk facet van deze hobby is ook het actief bezig zijn met de bescherming, het in stand houden van zoveel mogelijke vogelsoorten en de zorg voor de leefomgeving en het milieu waarin de gehouden vogels verkeren.

Op deze wijze heeft dit begrip een sterke binding met de uitgangspunten die verbonden zijn aan het begrip “dierenwelzijn”.

Een aardige omschrijving van het begrip “avicultuur” is afkomstig van de Amerikaanse aviculturist Jean Delacour (1890 – 1985);

“De wereldwijde hobby van het houden en fokken van wilde vogels in gevangenschap, met het doel bufferpopulaties te beheren, zodat deze in de toekomst gebruikt kunnen worden om populaties in de natuur weer te versterken”.

In de beleidsnotitie van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn spreken we dan van “duurzaam” houden van vogels.

Ornithologie.

Vaak is een vogelliefhebber onbewust bekwaam.

Om als vogelliefhebber zijn zorgplicht voor de door hem gehouden vogelsoorten optimaal in te vullen is kennis van die soorten nodig.

Een regelmatige studie, bijvoorbeeld een literatuurstudie van de gehouden vogelsoorten, is onontbeerlijk, naast een uitgebreide praktijkervaring.

De kennis van vogels is soms zo omvangrijk dat het een specialisatie vormt van een universitaire studie zoölogie.

Een ornitholoog is dan als wetenschapper een beoefenaar van de ornithologie.

Iemand die als vogelliefhebber hobbymatig veelal dezelfde theoretische kennis verzamelt en deze aanvult met een actieve praktijkervaring noemt men een “vogelaar”.

(In bepaalde streken in het Zuiden van Nederland heeft het woord “vogelaar” een nogal zwaar aangezet erotische betekenis, waar nu even niet verder op ingegaan wordt).

Citizen Science.

Om recht te doen aan alle aangeboden educatieve projecten en kennisoverdracht door de Nederlandse dierhouderijorganisaties in de richting van hun leden, is het gepast te spreken over “Citizen Science”.

Burgerwetenschap (Citizen Science)

Burgerwetenschap is publieke betrokkenheid bij wetenschappelijk onderzoek.

Burgerwetenschap is wetenschappelijk onderzoek dat in zijn geheel of gedeeltelijk wordt uitgevoerd door vrijwilligers, vaak in samenhang of onder begeleiding van wetenschappers met een professionele aanstelling (Wikipedia)

Twee definities die betrekking hebben voor een begrip dat wordt genoemd in artikel 2, lid 3 van de EU-verordening 2018/968.

Als men (de wetenschappers) tijdens het opstellen van b.v. een risicobeoordeling geen wetenschappelijke onderbouwing kan vinden op gedane stellingen, mag ook burgerwetenschap gebruikt worden.

In zo’n geval kan met dus terugvallen op de deskundigheid van particulieren, die mede op basis van hun praktijkervaringen kennis hebben opgedaan met de ter beoordeling staande diersoort.

Burgerwetenschap binnen de NBvV

Binnen de NBvV is voor wat betreft de aantoonbaar in Nederland gehouden inheemse- en uitheemse vogelsoorten² veel kennis aanwezig dat in aanmerking komt voor het begrip burgerwetenschap.

De deskundige personen die op basis van hun dagelijkse praktijkervaring met het houden en fokken van kooi- en volièrevogels hun ornithologische en biologische kennis hebben opgedaan, zijn naast lid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers vaak ook lid van een Speciaalclub voor een omschreven groep vogelfamilies, geslachten en soorten.

Binnen die Speciaalclub wordt kennis uitgewisseld door publicaties van fokprogramma’s en fokverslagen in door die Speciaalclub uitgegeven periodieke tijdschriften.

Daarnaast kunnen zij beschikken over diverse naslagwerken zoals:

- Houderijrichtlijnen, mede opgesteld door vogelliefhebbers, die op basis van hun praktijkervaringen voor ruim 500 kooi- en volièrevogels de basiskennis voor een vogelsoort hebben omschreven;
- Fokverslagen, die gepubliceerd worden in diverse periodieke tijdschriften, uitgeven door de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, verwante dierhouderijorganisaties, vogelverenigingen en Speciaalclubs. Deze fokverslagen gaan vaak in detail wat dieper in op de vraagstukken die zich voordoen tijdens het broedproces.
- Rapporten en monografieën die opgesteld worden door de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & wetgeving NBvV, waarin specifieke ornithologische onderwerpen en dieren ethische dilemma’s verder worden uitgediept.

² Henk van der Wal, Kooi- en volièrevogels in Nederland, een onderzoek naar de biodiversiteit aan kooi- en volièrevogels die aantoonbaar door vogelliefhebbers in Nederland worden gehouden. Onderzoekperiode 2002 tot 2026, uitgave NBvV Bergen op Zoom. Documentnummer 2025 DE&W 01.

Dierenwelzijn en de daarop betrekking hebbende educatieve projecten die binnen de NBvV worden georganiseerd.

Hoe krijg je als vogelliefhebber voldoende kennis rond het houden van vogels als gezelschapsdier?

In een bouwkeet bij een groot nieuwbouwproject zitten twee opzichters.

De ene is afgestudeerd in mechanische houtbewerking en de andere in de elektrotechniek.

Zegt de opzichter houtbewerking tegen zijn collega: Die elektriciens van jou hebben maar weinig verstand van houtverbindingen.

Zegt de opzichter elektrotechniek tegen zijn collega: die timmerlui van jou hebben maar weinig verstand van noodstroom en blindstroom.

Een onpartijdige toehoorder denk: bouwvakkers hebben weinig verstand van de bouw.

Ik ken er nog één:

Twee wetenschappers zitten in het restaurant van een vogelmarkt.

Zegt de ene, afgestudeerd als veterinaire, tegen zijn collega, afgestudeerd als doctorandus en nu docent diermanagement: ik sprak met een zebrevinken kweker en die wist niet eens het verschil tussen bacteriële en mycotische aandoeningen.

Oh, zegt de docent, ik sprak iemand die grondvogels heeft en niet eens het locomotie gedrag van de Roulroul kan uitleggen.

Een onpartijdige toehoorder denkt: vogelliefhebbers hebben weinig verstand van vogels.

Waarom dit ongewone begin aan een toch wel serieus onderwerp?

Bovenstaande anekdotes doen sterk denken aan een in 2012 verschenen wetenschappelijk rapport waarin de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de NBvV een substantieel aandeel heeft gehad.

Het betreft de beleidsnota van 23 februari 2012 van het ministerie Economische Zaken, Landbouw en Innovatie met als titel “Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid, een maatschappelijk geaccepteerde omgang met dieren”.

In dit rapport wordt onder meer een inventarisatie gemaakt van de visie op verschillende typen vogelhouders.

Zowel een Hogeschool, als een veterinaire met vogels als specialisatie, geven aan dat het kennisniveau van vogelhouders laag is.

Het is onduidelijk welk kennisniveau zij als norm nemen.

De leden van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving storen zich aan dergelijke ongefundeerde uitlatingen.

Zij duiken hardnekkig steeds weer op in allerlei publicaties.

Er staan ook positieve reacties in datzelfde rapport.

Medewerkers van een dierentuin geven aan dat op basis van aanwezige kennis specialistische vogelhouders betere fokresultaten halen dan de dierentuinen.

Onze eigen mening, letterlijk opgenomen in hetzelfde rapport, is dat vele specialisten er door hun professionaliteit in slagen zowel bedreigde als beschermde vogelsoorten te fokken.

Daarmee leveren zij een bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit.

Om niet geconfronteerd te worden met het verwijt dat wij onze visie niet hard kunnen maken heeft de commissie besloten een onderzoek te doen naar het kennisniveau van de leden van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers die actief hun vogelhobby uitoefenen.

Educatie door het organiseren van lezingen tijdens verenigingsavonden.

Aan besturen van alle afdelingen, alle districten en alle Speciaalclubs is in 2014 de vraag voorgelegd wat zij organiseren op het gebied van kennisoverdracht naar hun leden toe. Het accent is daarbij vooral gelegd op het aantal manuren dat hieraan in 2014 is besteed en welke kosten voor de realisatie van dit opleidingstraject door de organisaties zijn gemaakt.

Gegevens werden verkregen uit 10 districten en 4 Speciaalclubs.

Hierbij waren 125 verenigingen betrokken.

Zij hebben 635 lesdagen georganiseerd;

Tijdens deze dagen werden 25860 uren besteed aan theoretische onderwerpen;

Aan praktische ontwerpen werden 4586, 5 uur besteed.

In totaal heeft dat de organiserende verenigingen € 32.232,00 gekost.

Behandelde onderwerpen tijdens de bijeenkomsten van de afdelingen

Algemene vogelkennis

Uiterlijke kenmerken van vogels

Mutatieve en selectieve (on)mogelijkheden

Vererving bij vogels

Predatie bij vogels

Het fokken met vogels

Het broedseizoen en de opfok van jonge postuurkanaries

Het samenstellen van fokparen

Het selecteren van ouderdieren voor de fokkerij

Het tentoonstellingsseizoen

Het conditioneren van vogels

Voorbereidingen voor het tentoonstellingsseizoen

Uitleg over het lezen van keurlijsten

Het keuren en verzorgen van wedstrijdvogels

DVD Bondsshow NBvV

Voeding, huisvesting en verzorging

Voeding voor vogels

Het gebruik van kiemzaad

Lezing Jos van Hinbergen, Voeding voor vogels

Comed, Algemene verzorging van vogels

Het nut van ionisatoren bij vogels

Presentatie van het gebruik van ledverlichting

Volières in alle werelddelen

Bloedmijt en zwarte luis

Gezondheid van vogels

Lezing dierenarts Beijer te Drachten, Problemen bij vogels
Lezing dierenarts Oranje te Zelhem, Vogelziekten, verzorging en medicatie
Lezing dierenarts mevr. H. v.d. Horst te Riel
Vogelgriep en de inloop op tentoonstellingen

Dierenwelzijn

Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving, Wetgeving in relatie tot Dierenwelzijn
Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving, Bedreigd, Beschermd en Behouden

Kleurkanaries

De zwartserie bij kleurkanaries
De grondkleur van kleurkanaries
De bruinserie bij kleurkanaries

Bespreking vogelsoorten

Het houden en verzorgen van tropische vogels
Het houden en verzorgen van Europese cultuurvogels
Het houden en verzorgen van grasparkieten
Het houden en verzorgen van grondvogels
Het houden en verzorgen van agapornissen en forpussen
Het houden en verzorgen van kanaries
Het houden en verzorgen van fazanten
Het houden en verzorgen van kokabura's
Het houden en verzorgen van parkieten en papegaaien
Het houden en verzorgen van Australische prachtvinken en papegaaiamadines
Vogels uit Australië
Vogels uit Madagaskar
Vogels uit Oeganda
Vogels uit Afrika
Vogels uit Kenia en Tanzania
Vogels uit Sri Lanka
Vogelsoorten die gerekend worden tot de Insecten en Vruchtenetende vogels
De studie van zangkanaries
DVD Paradijsvogels
Gouldamadines in het wild
Vogelpark Avifauna, vogels groot en klein

Natuur en natuurbescherming

Vogels en zaden in de natuur
Weidevogels
Lezing en vliegshow roofvogels en uilen
Fryske Gea, vogels uit de Friese natuur
Vogelringgroep Bergumermeer, ringen, onderzoek, bijzondere vangsten
Flora en Fauna in Neerland
De gierzwaluw en de patrijs
Vogels in Twente
Vogels op de Veluwe
Gelders Landschap, vogels om het huis, in de weide en in het bos

Natuur rond Doetinchem
Dieren in de Oostvaarderplassen
Lezing vogelwacht op Vliegkamp De Kooy te Den Helder
Natuurmonumenten, landgoed De Utrecht
Natuurmonumenten, landgoed Dorst
Strebregtse heide, kraanvogels en edelherten
Vogels in de Maashorst
Het Groene Woud en de Mortelen

Praktijkdagen
Tafelkeuringen
Vogelruil dag
Uitwisselen kweekervaringen met meegenomen vogels
Bezoek aan volières van leden van de vereniging
Bezoek privé vogelpark J. Hakvoort
Bezoek vogelpark Walsrode in Duitsland
Bezoek Burger Bush Arnhem
Bezoek aan Garva voederfabriek
Bezoek Oostvaarder plassen
Natuurwandeling, spotten van inheemse vogels
Wandeling IVN met gids
Wandeling landgoed De Utrecht

Conclusie

In 2014 bedroeg het aantal afdelingen van de NBvV 477 en het aantal Speciaalclubs 14. Aan het onderzoek heeft actief 25% van die afdelingen en Speciaalclubs deelgenomen. Gelet op het belang dat aan dit onderzoek wordt gehecht is deze deelname teleurstellend.

Uitgangspunt is dat de niet deelgenomen afdelingen en Speciaalclubs wel lezingen voor hun leden verzorgen.

Dit rechtvaardigt de veronderstelling dat binnen de NBvV jaarlijks circa € 120.000 besteed wordt aan het overdragen van kennis rond het houden van en fokken met kooi- en volièrevogels.

Aan deze kennisoverdracht worden jaarlijks zo'n 100.000 manuren besteed

Anno 2026 wordt door vogelverenigingen, aangesloten bij de NBvV, nog altijd gebruikt gemaakt van het organiseren van lezingen, presentaties en zogenaamde "Tafelkeuringen" tijdens hun verenigingsavonden.

Door de NBvV is een catalogus samengesteld van sprekers en keurmeesters die voor deze activiteiten kunnen worden uitgenodigd.

Deze catalogus kan worden gedownload via de website van de NBvV.

Catalogus Lezingen & Presentaties

Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers
Postbus 74
3600 AD Bunnik op 7000
tel. 0164 - 31 50 00
e-mail: info@nbv.nl
internet: www.nbv.nl

Editie juli 2023

Dierenwelzijn en literatuurstudie.

Het aanleggen van een al dan niet beperkte bibliotheek van vogelboeken is een activiteit die door de vogelliefhebber zelf kan worden opgepakt.

Al sinds de 18^e eeuw zijn er vogelboeken in de Nederlandse taal verschenen

Tegenwoordig worden ook Engelstalige vogelboeken vertaald in het Nederlands.

Vanuit de doelstelling van de cie. DE&W om het begrip Dierenwelzijn meer bij de leden van de NBvV onder de aandacht te brengen hebben twee leden van de commissie in 2016 onder auspiciën van de NBvV besloten een boek te schrijven welke in de toekomst zo mogelijk of zo nodig kan dienen als cursusboek.

Bij de uitgeverij Welzo Media Publications bv verscheen het “Handboek Vogelverzorging, de basiskennis voor hobbymatige houder en fokker van kooi- en volièrevogels als gezelschapsdieren”.

Aan de hobbymatige vogelliefhebbers worden steeds meer eisen gesteld.

Niet alleen aan hun praktische vaardigheden, maar ook aan de kennis van het houden en fokken met kooi- en volièrevogels.

Om bij te blijven zal men zich moeten scholen en of bijscholen.

Het Handboek Vogelverzorging bevat de basiskennis voor de hobbymatige houder en fokker van kooi- en volièrevogels als gezelschapsdieren.

Alle facetten van deze hobby worden beschreven vanuit de praktijkervaring van de auteurs en dragen zo bij aan de parate kennis van iedere vogelliefhebber.

Daarnaast vormt dit handboek een praktisch naslagwerk voor het terugzoeken van de basiskennis.

Dierenwelzijn en Houderijrichtlijnen.

De Houderijrichtlijn.

Het verschil tussen het houderijvoorschrift van de RDA en de houderijrichtlijn van de NBVV.

Het houderijvoorschrift van de RDA,

Is geschreven vanuit een door de overheid gevraagde zienswijze in relatie tot de poging om een positieflijst voor zoogdieren op te stellen.

Alleen de soorten die op basis van die positieflijst gehouden mogen worden, komen in aanmerking voor een houderijvoorschrift.

Vanuit een wetenschappelijke achtergrond zijn in een sjabloon een groot aantal output parameters en best practices verzameld.

De opzet was erop gericht dat het invullen van deze houderij elementen in samenwerking met de houderij sector en de liefhebbersverenigingen zou plaats vinden.

Erkend wordt dat daar veel kennis en ervaring op het gebied van het houden en fokken met de te beschrijven dieren zit.

Deze inbreng is onmisbaar omdat wetenschappelijke onderzoekers zelf al hebben vastgesteld dat er maar zeer weinig wetenschappelijke lectuur over dierenwelzijn, diergezondheid en diergedrag met betrekking tot vogels beschikbaar is.

Daarnaast geeft de RDA bij de start van het opstellen van houderijvoorschriften de voorkeur aan doelvoorschriften.

Een andere optie zou het omschrijven van middelvoorschriften zijn.

Hieraan kleven een aantal veronderstelde bezwaren:

Een middelvoorschrift is wetenschappelijk moeilijk te onderbouwen;

Het welzijn van het dier zou niet geborgd zijn met het voldoen aan minimum vereisten.

De RDA kiest voor een houderijvoorschrift met als uitgangspunt de best practices in plaats van minimumnormen.

Dit zou ook het meest gewenst zijn voor handhavers, die vooral monitoren op de afwezigheid van negatieve resultaten.

Het feit dat men in dit stadium al rekening houdt met het optreden van handhavers geeft aan dat het houderijvoorschrift voor de houders van dieren niet vrijblijvend is, maar dat door de overheid aangewezen handhavers toezicht zullen houden op het naleven van die voorschriften.

De doelstelling van de NBvV- houderijrichtlijn.

De doelstelling van het opstellen van een NBvV- houderijrichtlijn is meerledig.

De houderijrichtlijn is primair geschreven als aanvullende informatie bij het hobbymatige, niet- commercieel” houden van een vogelsoort.

Hierbij is het uitgangspunt dat de houder van een vogelsoort zoveel als mogelijk wordt geïnformeerd en of geïnstrueerd, om zijn vogels onder de “best practices” mogelijke houderij voorwaarden te houden en of er mee te fokken.

Dit wordt onder meer gerealiseerd door:

Kennisoverdracht;

De praktische uitvoering van het begrip Dierenwelzijn;

De bewustwording van de zorgplicht voor de gehouden vogelsoorten;

De kennisoverdracht aan de koper van surplus dieren.

Kennisoverdracht.

De NBvV- houderijrichtlijnen zijn opgesteld in het kader van kennisoverdracht, zoals dat is geformuleerd in de Missie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Het uitgangspunt daarbij is dat de NBvV haar leden de gelegenheid wil bieden zich te bekwamen in de basiskennis van het houden van kooi- en volièrevogels als gezelschapsdieren.

Deze basiskennis is o.a. vastgelegd in het Handboek Vogelverzorging, dat onder auspiciën van de NBvV in 2016 is verschenen.

Als aanvulling op deze basiskennis is voor veel voorkomende vogelsoorten een houderijrichtlijn geschreven.

De NBvV - Houderijrichtlijn.

Als in december 2013 het sjabloon van de RDA wordt gepubliceerd, zet de cie. DE&W NBvV zich vanaf 2014 aan het schrijven van een eigen houderijrichtlijn.

Bewust wordt niet gekozen voor het begrip “Houderijvoorschrift”, maar voor het begrip “Houderijrichtlijn”.

Als houderijorganisatie, waarbij in 2014 22.000 leden zijn aangesloten die hobbymatig en duurzaam kooi- en volièrevogels houden, beschikken we niet over een gecertificeerde handhavingsdienst met inspecteurs die toezicht en controle houden op het naleven van voorschriften.

Het sjabloon van de RDA bestaat uit een vast gedeelte en een gedeelte waarvoor de informatie verkregen moet worden van de experts in het veld, dus de praktijkmensen.

Als we gaan kiezen voor een wetenschappelijke benadering en vandaar uit wetenschappelijke begrippen gaan hanteren voor de diverse houderij elementen, dan zullen we snel het draagvlak verliezen bij onze achterban.

Om zo optimaal mogelijk praktijkgegevens te krijgen van de houders en fokkers van diverse vogelsoorten, is een vragenlijst ontwikkeld en zo breed mogelijk verspreid.

Door de beantwoording van de gestelde vragen werd van veel vogelhouders de informatie verkregen voor het realiseren van ruim 500 houderijrichtlijnen voor aantoonbaar in Nederland gehouden vogelsoorten.

Al snel blijkt in de praktijk dat een uniforme houderijrichtlijn niet haalbaar is, door de verscheidenheid in vogelsoorten.

De wijze waarop bijvoorbeeld vogelsoorten een wettelijke beschermde status hebben, geeft al aanleiding tot het aanpassen van de test van de houderijrichtlijn.

Een aanpassing op het sjabloon van het houderijvoorschrift van de RDA is ook het inpassen van de deelname aan tijdelijke tentoonstellingen, de wijze van ringen (de indicatie en registratie) en het aankopen van nieuwe vogelsoorten en fokdieren, maar ook de verkoop van surplus dieren in relatie tot o.a. de CITES-richtsnoeren.

De opbouw van de NBvV- houderijrichtlijn.

De NBvV- Houderijrichtlijn voor een vogelsoort is opgebouwd uit onderstaande houderij elementen:

De Nederlandse naamgeving van de vogelsoort.

De NBvV- code zoals die overeenkomt met het klasse nummer van het vraagprogramma.

De taxonomische indeling van de beschreven vogelsoort.

 Soorten/ ondersoorten.

 Land van herkomst.

 Oorspronkelijke biotoop.

De beschrijving van de vogel.

De status in relatie tot relevante wetgeving;

De status op de IUCN Red List.

De doelstelling van de houderijrichtlijn.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

 Sociaal en soort specifiek gedrag.

Gezondheid.

Huisvesting.

 Specifieke huisvestingseisen.

Het fokken met de vogel.

 De inventarisatie van fokverslagen.

 Het domesticatieproces.

De voeding, het drinken en het badwater.

Overige houderij elementen:

 De deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

 Identificatie en registratie.

 Aankoop en Verkoop.

 Risico-inventarisatie en evaluatie RIE

 Mate van invasiviteit en schade

Geraadpleegde literatuur.

Links.

Algemene en specifieke NBvV- houderijrichtlijnen.

Gedurende de periode 2014 – 2025 is een onderzoek uitgevoerd naar de biodiversiteit van kooi- en volièrevogels, die aantoonbaar in Nederland worden gehouden en gefokt.

Verdeeld over 19 orden, 91 families en 463 geslachten zijn, gerekend vanaf 2002, 1774 vogelsoorten geïnventariseerd.

In deze aantallen vogelsoorten zijn de ontstane kleurmutaties en de erkende rassen niet meegerekend.

Clustervorming.

Van de 1774 aangetroffen vogelsoorten zijn o.a. met behulp van de houders ervan, voor circa 500 soorten houderijrichtlijnen geschreven.

Om een dergelijk groot aantal praktisch toegankelijk te maken is overgegaan tot het clusteren van de vogelsoorten, op basis van een indeling die in de avicultuur niet ongewoon is.

Op deze manier kunnen een negental clusters opgebouwd worden:

1. Zaaetende inheemse vogels;
2. Insecten- en vruchtenetende inheemse vogels
3. Zaaetende uitheemse vogels
4. Insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels;
5. Lori's
6. Kaketoos, Agaporniden en Papegaaien;
7. Parkieten;
8. Uitheemse duiven;
9. Grondvogels.

Algemene houderijrichtlijnen.

Iedere cluster is opgebouwd uit een Algemene houderijrichtlijn en daarnaast Specifieke houderijrichtlijnen per vogelsoort.

Afhankelijk van het aantal vogelsoorten per cluster is ook een verdere opdeling gemaakt om te voorkomen dat het aantal bladzijden per cluster te groot zal worden om hanteerbaar te zijn.

(Het totaalpakket beslaat meer dan 3000 bladzijden.)

Iedere cluster is opgebouwd uit een groot aantal vogelsoorten die terug te brengen zijn naar geslachten en families.

Niet voor alle soorten zijn houderijrichtlijnen geschreven.

Het komt voor dat er wel een geslacht is geïnventariseerd, maar voor de soorten binnen dat geslacht zijn (nog) geen houderijrichtlijnen geschreven.

In zo'n geval kan worden teruggevallen op de tekst van de Algemene houderijrichtlijn dat voor de betreffende cluster is geschreven.

Specifieke houderijrichtlijnen.

Voor ruim 500 vogelsoorten zijn houderijrichtlijnen opgesteld.

Deze zijn ondergebracht in clusters.

Het komt voor dat in een geslacht veel soorten aantoonbaar worden gehouden en of gefokt, maar dat er maar van één soort een houderijrichtlijn aanwezig is.

In zo'n geval kan de beschreven vogelsoort worden beschouwd als “gidsvogel” voor de soorten binnen het geslacht.

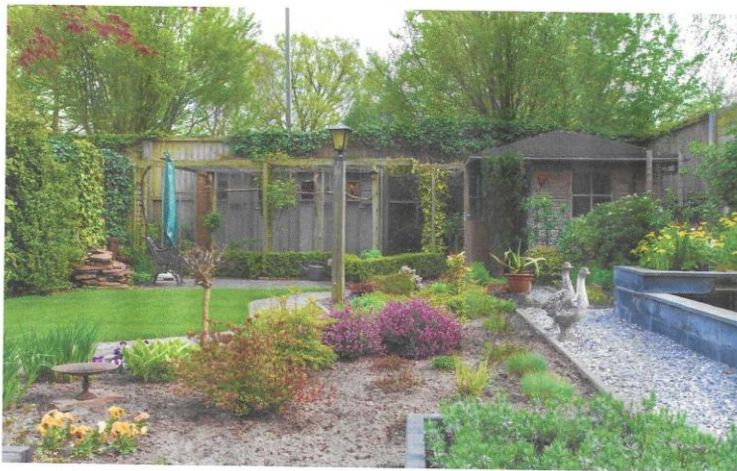
Omdat deze soorten vaak vergelijkbaar zijn qua biologische kenmerken en natuurlijk gedrag, kunnen voor nieuwe soorten ook specifieke houderijrichtlijnen worden geschreven.

Opmerking:

Aanvullende informatie is opgenomen in de monografie met de titel “Handboek t.b.v. het gebruik van de Houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels in relatie tot het beleid van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn en wetgeving”. Naast deze handleiding zijn 40 monografieën beschikbaar waarin alle vogelfamilies voorkomen van aantoonbaar gehouden kooi- en volièrevogels in Nederland. Deze monografieën kunnen gedownload worden vanaf de website van de NBvV onder het tabblad “Downloads”.

Handboek

t.b.v. het gebruik van de houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels

in relatie tot het beleid van de
Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers
ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek en wetgeving

2021 DE&W 10
augustus 2021, versie 1.2

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Dierenwelzijn in relatie tot de huisvestingsadviezen voor gedomesticeerde kooi- en volièrevogels.

De grondslag voor het dierenwelzijn met betrekking tot de huisvesting is vastgelegd in artikel 6 van het Dierenwelzijn reglement:

De huisvesting van kooi- en volièrevogels moet voldoende ruimte bieden om een zoveel mogelijk natuurlijk gedrag mogelijk te maken.

Daarbij moet er onderscheid worden gemaakt tussen gedomesticeerde soorten en soorten welke nog heel dicht bij de natuur staan.

Te denken valt hierbij aan de eerste en tweede generatie die door de vogelliefhebbers worden gehouden.

Waarom huisvestingsadviezen?

Het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek, diergezondheid en diergedrag bepaalt de wijze waarop haar leden omgaan met deze genoemde onderwerpen.

Onder de zorgplicht die de leden van de NBvV hebben ten opzichte van het houden, verzorgen en fokken met kooi- en volièrevogels, behoort ook de zorg voor een toereikende behuizing met daaraan verbonden voldoende hygiënische omstandigheden.

In het Besluit houders van dieren, een AMvB bij de Wet dieren zijn in §2, artikel 1.6 Houden van dieren, 1.7 verzorgen van dieren, en 1.8 Behuizing, meerdere verplichtingen voor de houder van een dier opgenomen.

Niet wordt in detail aangegeven welke voorzieningen moeten worden getroffen om aan die verplichtingen te voldoen.

Feitelijk zijn de genoemde verplichtingen zogenaamde doelvoorschriften of “open normen”.

Hiermee wordt een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de vogelliefhebber voor de door hem of haar gehouden vogelsoorten.

Zo krijgt men met een “open norm” de ruimte zelf de middelen te kiezen waarmee het beoogde doel kan worden verwezenlijkt.

Het gevolg van open normen is dat, in tegenstelling tot de ministeriele regelingen in België, Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk, in Nederland geen wettelijk voorgeschreven maatvoeringen voor volières, vluchten, uitvliegkooien, vluchtkooien of broedkooien zijn vastgesteld.

Om een zo’n uniform mogelijke richting te geven aan een verantwoorde wijze waarop de aantoonbaar in Nederland gehouden kooi- en volièrevogels worden gehuisvest, voorziet de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers in huisvestingsadviezen voor de vogelfamilies, waarvoor ook houderijrichtlijnen zijn geschreven.

Kooi- en volièrevogels worden over een tijdsduur van een jaar, diverse malen verhuisd. Dit is afhankelijk van de stadia waarin we een jaarcyclus van de vogel samenvatten. Eigenlijk ontstaat de noodzaak mede door het wisselen van de fysieke behoeften en de ethologische gedragingen van de vogel, die kenmerkend zijn voor die stadia.

Voor al die verschillende stadia zijn door de NBvV in de vorm van een huisvestingsmatrix huisvestingsadviezen opgesteld.

Deze adviezen komen niet uit literatuurstudies, maar zijn gebaseerd op de dagelijkse praktijkervaringen van vele vogelliefhebbers die lid zijn van de NBvV (citizen science).

Huisvesting

Afhankelijk van de fysieke behoeften en de ethologische gedragingen van de diverse vogelsoorten, onderscheiden we huisvesting van vogels in kooien, volières, vluchten, of in een vijver of weide.

In kooien, vluchten en volières kunnen we de eisen van een te houden vogelsoort op gebied van temperatuur en vochtigheidsgraad beter in de hand houden dan in een vijver of een weide.

Maar voor volière alsook vijver of weide geldt dat de vogels dan moeten kunnen beschikken over een schuilgedeelte waar ze kunnen schuilen voor slecht weer en lage temperaturen.

Hoe je vogels ook huisvest, zorg er voor dat huisvesting altijd is aangepast op de eisen die de vogelsoort daaraan stelt.

Altijd moet de huisvesting zodanig zijn dat schade aan de gezondheid en het welbevinden van de vogel voorkomen wordt.

In de toekomst zullen er misschien bindende voorschriften komen waaraan kooien en volières moeten voldoen.

Deze voorschriften moeten dan sowieso in acht genomen worden.

Bij het bouwen van volières krijgt de houder misschien te maken met de gemeentelijke bouwvoorschriften.

Men moet zich in zijn eigen belang vooraf laten informeren hoe die voorschriften luiden en zich daaraan houden bij het bouwen van een volière.

Een goede constructie van een vogelverblijf, ook wel een beschermde behuizing genoemd, is van groot belang voor het welzijn van de daarin verblijvende vogels.

Van belang zijn dan de volgende voorwaarden:

- Moet geen naden en kieren hebben waarin parasieten zich kunnen verschuilen;
- Moet goed schoon te houden zijn met bijvoorbeeld warm water (al dan niet met een ontsmettingsmiddel);
- Moet niet vochtig zijn;
- Moet een goede plaats bieden aan voer- en drinkbakken waarbij voorkomen moet worden dat deze onderling uitgewisseld worden.

Daarnaast moet het materiaal van de constructie zodanig gekozen worden dat deze niet door bijvoorbeeld daarin gehuisveste papegaaien wordt aan- of opgevreten.

Ook de maaswijdte van het gekozen gaas moet afgestemd zijn op de grootte van de vogelsoorten.

Huisvestingsadviezen en de bijbehorende Huisvestingsmatrixen.

De jaarcyclus van een kooi- en volièrevogel.

Om een vogel op een verantwoorde wijze te huisvesten, waarbij recht wordt gedaan aan de voorwaarde dat de normale, soort specifieke gedragingen niet in het gedrang komen, is een min of meer gedegen kennis nodig van de levensbehoeften, de zintuigen, en de gedragingen.

Daarbij is kennis nodig van de verschillende stadia die een vogel jaarlijks doormaakt.

Juist deze stadia vragen een daaraan passende huisvesting.

Omdat die stadia aanwezig zijn en soms sterk van elkaar wisselen, ontstaat de noodzaak een meer dan minimale kennis te hebben van de bijbehorende huisvestingssystemen.

Een monotone huisvesting die gepaard gaat met te weinig aandacht leidt dan ook vaak tot dwanggedrag.

Dit is in alle gevallen een vorm van gedrag dat we op basis van het beleid van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek en diergezondheid niet bij onze vogels wensen.

Een opsomming van de jaarcyclus kan het beste starten met de rustperiode.

Achtereenvolgens ondergaan onze vogels de volgende stadia:

1. De rustperiode vanaf de herfst;
2. De voorbereiding op de winterperiode;
3. De voorbereiding op het broedseizoen;
4. Het broedseizoen;
5. Een rustperiode;
6. De ruiperiode;
7. De voorbereiding voor een deelname aan keuringen, tentoonstellingen, zangconcoursen;
8. De deelname aan keuringen, tentoonstellingen, zangconcoursen;
9. Een derde rustperiode die overgaat in de onder 1 genoemde periode.

Een niet onbelangrijk deel van de kennis die nodig is om verantwoord vogelsoorten te houden, verzorgen en er mee te fokken, is vastgelegd in de houderijrichtlijnen van de NBvV.

De specifieke huisvestingsrichtlijnen per vogelsoort vormen een onderdeel van het totale kennispakket dat in een houderijrichtlijn is samengebracht.

Die richtlijnen zijn geschreven op basis van de praktijkervaringen die destijds zijn ingebracht door de leden van de NBvV, die gehoor hebben gegeven aan de oproep om een eenvoudige vragenlijst met betrekking tot de vogelsoorten die men zelf houdt, ingevuld beschikbaar te stellen aan de cie. DE&W van de NBvV.

Opmerkingen:

De grondslag voor het opstellen van huisvesting adviezen en huisvestingsmatrixen is ontleend aan artikel 6 van het Dierenwelzijn reglement en het artikel 6 van het Uitvoeringsbesluit.

Uitvoerige informatie is aanwezig in de door de cie. DE&W geschreven monografie met de titel:

“Het beleid van de NBvV ten aanzien van Huisvestingsadviezen voor kooi- en volièrevogels.”.

Deze monografie heeft het documentnummer 2021 DE&W 05.

Monografieën die niet genoemd zijn in de lijst op de website van de NBvV, zijn digitaal beschikbaar via het Bonds bureau van de NBvV onder verwijzing naar de Commissie Dierenwelzijn-ethiek & Wetgeving NBvV.

Vermeld daarbij wel uw email adres.

Volières in een tuin

Dierenwelzijn in relatie tot het fokken met gedomesticeerde Kooi- en volièrevogels.

De grondslag voor het dierenwelzijn met betrekking tot het fokken met gedomesticeerde kooi- en volièrevogels is vastgelegd in artikel 8 van het Dierenwelzijn reglement:

Iedere vogelliefhebber, aangesloten als lid bij de NBvV, dient minimaal twee exemplaren van eenzelfde soort te houden.

Dit om de vogels te socialiseren en om de vogel gewend te laten zijn aan de omgang met soortgenoten.

Daarnaast moeten de gehouden vogelsoorten ruimschoots de kans te krijgen om tot voortplanting te komen.

Codex voor het hobbymatig houden van en fokken met kooi- en volièrevogels door leden van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers heeft voor het borgen van haar eigen interne doelstelling en organisatie Statuten en een Huishoudelijk Reglement opgesteld.

Aan dit Huishoudelijk Reglement is aanvullende regelgeving gehangen.

Het beleid is erop gericht dat haar leden ook zelf een aantal normen en waarden onderschrijven, die voortvloeien uit het lidmaatschap van deze houderijorganisatie.

De Missie van de NBvV

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is de grootste organisatie in Nederland op het gebied van actief hobbymatig en duurzaam houden van volière- of kooivogels als gezelschapsdieren.

De bond wordt gevormd door gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde vogelliefhebbers die zich bij haar aansluiten om met behulp van de faciliteiten die de bond hen biedt optimaal hun hobby te kunnen uitoefenen.

De doelstelling van de bond richt zich op een drietal pijlers:

1. Het bieden van mogelijkheden aan zoveel mogelijke vogelliefhebbers om zich bij de bond aan te kunnen sluiten;
2. Het bevorderen van de mogelijkheden om binnen de kaders van de huidige wet- en regelgeving ten aanzien van dieren, vogels te houden als gezelschapsdieren;
3. Het bevorderen van een kennis- en een informatieoverdracht naar haar leden toe, waardoor zij in staat kunnen zijn hun vogels hobbymatig en duurzaam te houden, met in achtname van de normen en waarden op het gebied van de gezondheid, het welzijn en dieren ethische aspecten van hun vogels.

Verantwoording

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en haar leden erkennen de intrinsieke waarde van de door hen hobbymatig gehouden kooi- en volièrevogels.

In deze erkenning ligt de basis van het beleid dat door de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers wordt gevoerd ten aanzien van de gezondheid en het welzijn van volière- of kooivogels.

Dit schriftelijk vastgelegde beleid is tevens opgenomen in de Missie van de bond.

Zorgplicht

Door het lid zijn van de bond conformeren de leden zich aan het beleid van de bond. Zij zijn zich daardoor bewust van hun zorgplicht ten aanzien van de omgang met de aan hen toebehorende kooi- en volièrevogels.

Handelingen of het nalaten van handelingen die een aantasting kunnen zijn voor de gezondheid en het welzijn van de vogels, zullen achterwege worden gelaten.

Het houden van vogels

Het houden van vogels door zowel niet-gespecialiseerde als gespecialiseerde vogelliefhebbers heeft als basis het scheppen van zodanige voorwaarden ten aanzien van de huisvesting en de verzorging dat:

Het natuurlijk gedrag van de vogelsoort niet in gevaar komt;

De huisvesting in overeenstemming is met de grootte van de vogel en of het aantal vogels dat in een ruimte wordt gehouden;

Het aanbod van vers voedsel, afgestemd op de vogelsoort, dagelijks gegarandeerd is;

De vogels de beschikking hebben over vers drinkwater;

De hygiënische verzorgingsnormen in acht worden genomen en de daarvoor vereiste faciliteiten aanwezig zijn.

Socialisatie

Vogels behoren tot de groep sociale dieren.

Het beleid van de bond is er op gericht ook de gehouden volière- of kooivogels in staat te stellen zich te socialiseren en gewend te raken aan de omgang met soortgenoten.

De bond bepleit in haar beleid het houden van minimaal twee exemplaren van eenzelfde vogelsoort.

Het fokken met vogels

Fokken met volière- of kooivogels is het door de mens selecteren en met elkaar laten paren van vogels, met als doel de eigenschappen van de volgende generaties in stand te houden en of te veranderen.

Naar welke verandering wordt gestreefd is afhankelijk van het fokdoel dat samenhangt met de reden waarom de vogelsoort door de mens wordt gehouden.

Het fokken met vogelsoorten die nog niet onderhevig zijn aan een langdurig domesticatieproces en daarom alleen als nominaat vorm (wildvorm) voorkomen heeft de voorkeur.

Veel bedreigde en of beschermde vogelsoorten worden zo voor de avicultuur behouden. Een aantal Speciaalclubs binnen de NBvV hebben dit fokdoel beleidsmatig in hun reglementen opgenomen.

Bij vogelsoorten die al wel een langdurig domesticatietraject hebben doorlopen zijn door gericht fokken veranderingen opgetreden in de zang van de mannetjes of de oorspronkelijke uiterlijke kenmerken.

Hierdoor zijn zelfstandige rassen ontstaan.

Daarnaast zijn ook op deze wijze veranderingen opgetreden in de verdeling van kleurstoffen in de bevedering.

Het fokken van rassen en kleurmutaties hoeft geen nadelige invloed te hebben op de gezondheid en het welzijn van de nakomelingen als de fokkers voldoende kennis van het gedrag van erfelijke eigenschappen hebben.

Het fokken met kooi- of volièrevogels is voorbehouden aan de gespecialiseerde vogelliefhebber.

Basis is de aanwezige kennis van de anatomische, fysiologische en gedragskenmerken die de gezondheid en het welzijn van de ouderdieren en hun nakomelingen kunnen benadelen.

Bij het fokken met volière- of kooivogels moet voor zover mogelijk worden voorkomen dat:

- Ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten aan nakomelingen worden doorgegeven;
- Uiterlijke kenmerken worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de vogels;
- Het aantal broedronden die een vogel per broedseizoen aflegt de gezondheid en het welzijn van de broedende vogel niet benadeelt.

Het fokken van hybriden

Het is mogelijk met vogels te fokken die niet tot dezelfde soort en of familie behoren.

De nakomelingen worden hybriden genoemd.

In veel gevallen zijn dergelijke hybriden onvruchtbaar en zullen geschaad worden in hun natuurlijk gedrag. Zeker als ze om die reden worden losgelaten zal er faunavervalsing optreden.

Nakomelingen die wel vruchtbaar zijn worden ingezet om erfelijke eigenschappen van de ene soort naar de andere over te brengen. Op deze wijze vindt genetische manipulatie plaats.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, overwegende dat er een importbeperking is van uitheemse vogelsoorten, waardoor we zuiniger moeten zijn op alle exemplaren van uitheemse vogelsoorten die in ons land bij particulieren en de georganiseerde vogelliefhebbers voorkomen, is van mening dat het fokken van hybride vogels bij voorkeur niet gewenst is.

Volière als onderdeel van een fraaie tuin.

Dierenwelzijn met betrekking tot de Registratie en Identificatie van zelf gefokte kooi- en volièrevogels.

Uitgangspunt van het beleid van de NBvV is dat alle vogels die in volières en of broedkooien e.d. worden geboren, geringd moeten worden met een gesloten pootring. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in twee hoofdgroepen vogels:

Gefokte vogels, behorende tot beschermde inheemse diersoorten en gefokte vogels,

- a. Behorende tot beschermde uitheemse diersoorten, voor zover deze soorten zijn opgenomen in een bijlage welke behoort bij de Omgevingswet.
- b. Gefokte vogels, die niet behorende tot die welke onder groep a vallen.

Ieder lid van de NBvV is op grond van de Nederlandse wet- en regelgeving verplicht de zelf gefokte vogels die tot groep a behoren te voorzien van een gesloten pootring, zoals deze door de minister is vastgesteld en o.a. door de NBvV in eigen beheer conform de regelgeving worden geleverd.

Ieder lid van de NBvV wordt in de gelegenheid gesteld in het bezit te komen van gesloten pootringen om zijn gefokte vogels te voorzien van een identificatie.

Vogels zonder gesloten pootring worden op een tijdelijke tentoonstelling die gehouden wordt onder auspiciën van de NBvV niet erkend als *Eigen Kweek*.

Opmerking.

De grondslag voor een verplichtende registratie en Identificatie is ontleend aan artikel 9 van het Dierenwelzijn reglement en het artikel 9 van het Uitvoeringsbesluit.

Uitvoerige informatie is aanwezig op de website van de NBvV, onder het tabblad “Ringen”.

De wijze van bestellen wordt breedvoerig toegelicht.

Dierenwelzijn in relatie tot het laten keuren en tijdelijk tentoonstellen van kooi- en volièrevogels.

Het tijdelijk tentoonstellen van vogels heeft als doel het (laten) beoordelen van vogels door een gecertificeerde keurmeester.

Deze beoordeelt de ter keuring aangeboden vogel op diverse rubrieken, die per vogelsoort kunnen verschillen.

De eisen die aan deze rubrieken worden gesteld zijn beschreven in zogenaamde *Standaardeisen*.

Niet alleen voor de keurmeester vormt dit zijn parate kennis, maar ook de vogelliefhebber die zijn vogel laat beoordelen, kan en moet eigenlijk over dezelfde kennis beschikken. (hoe kan hij of zij zich anders beklagen over het resultaat van de keuring?).

In het kader van het dierenwelzijnsbeleid van de bond zijn speciale regels opgesteld die van toepassing zijn op de omstandigheden waaronder een keuring moet plaats vinden.

Besluit 1 Keurmeester Reglement NBvV, Richtlijn m.b.t. dierenwelzijn voor keurmeesters;

Zoals opgenomen in het bondsvademecum van de NBvV.

Dit vademecum is te downloaden van de website van de NBvV onder tabblad Downloads.

Het officieel beleid ten aanzien van dierenwelzijn is het Dierenwelzijn Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (NBvV).

Dat heeft op onderdelen gevolgen voor de manier waarop vogels gekeurd worden, naast dat dit ook voor de tentoonstellingsorganisaties en liefhebbers die vogels insturen, er het een en ander veranderd.

Smerige of wrakke kooien:

Vogels in een vieze of ondeugdelijke kooi worden niet meer gekeurd.

Een smerige kooi is een vervuilde kooi; in de hoeken is vogelpoep aanwezig, de binnen-achterzijde van de kooi is verkleurd door ontlasting.

Ook vieze, met ontlasting van de vogels besmeurde zitstokken worden als vervuilde TT-kooien aangemerkt.

Niet schone, met algen vervuilde, drinkflesjes en voerbakken waarin zich vogelpoep heeft opgehoopt, worden niet meer geaccepteerd.

Voerbakken moeten op normale wijze in een TT-kooi kunnen worden geplaatst.

Een wrakke kooi is een TT-kooi waarvan de constructie is beschadigd.

Traliefrenten waarvan spijlen loszitten, of een traliefont dat niet past of loszit.

Loszettende of scheve zitstokken zijn eveneens onacceptabel.

Niet aankomen:

Vogels mogen tijdens een show of bij de keuring niet in ter hand genomen worden.

Zo wordt een stressvolle situatie voor de vogel voorkomen.

Een uitzondering wordt gemaakt wanneer er een meer dan aannemelijk vermoeden van fraude bestaat.

Als wordt vermoed dat een vogel is bijgekleurd, dan is het toegestaan om de vogel uit de kooi te nemen om zo eventuele fraude vast te kunnen stellen.

Ringen:

Vogels met meer dan één vaste pootring, met een doorgezaagde (bonds) ring of een gekleurde ring anders dan een vaste pootring, worden niet gekeurd.

Uitgezonderd is de zgn. sekse ring, welke het geslacht aangeeft, aangelegd door een officiële instantie.

Vitrines:

Vogels in zogeheten vitrines mogen niet achter glas en/of onder kunstlicht gekeurd worden.

Vogels mogen alleen nog in vitrines worden gekeurd wanneer deze is voorzien van een traliefront.

Gestreste vogels:

Duidelijk gestreste vogels worden niet meer gekeurd en dienen van de tentoonstelling verwijderd te worden.

Een vogel is gestrest wanneer:

- a. Het dier zich in de tentoonstellingskooi zodanig gedraagt dat de vogel zichzelf daarbij beschadigd (gebroken vleugel- en/of staartpennen, zichzelf plukt of andere verwondingen laat zien).
- b. Deze aanhoudend onnatuurlijke bewegingen maakt en/of constant alarmkreetjes laat horen.

Een vogel die gestrest is wordt op aanwijzen van de keurmeester van de tentoonstelling verwijderd en in een rustige ruimte geplaatst.

Dik zitten of onnatuurlijk gedrag vertonen:

Vogels die niet in conditie zijn (dik zitten) of anderszins de indruk wekken ziek of niet op hun gemak te zijn, worden niet gekeurd.

Onherstelbare gebreken:

Met een onherstelbaar gebrek wordt bedoeld een gebrek dat de vogel in zijn dagelijks welbevinden hindert.

Bijvoorbeeld een vogel die niet normaal op stok kan zitten, niet normaal kan eten, drinken of bewegen.

Een opsomming van wat wordt verstaan onder onherstelbare gebreken:

- a. Vogels die niet in conditie zijn (dik zitten) of anderszins de indruk wekken ziek te zijn.
- b. Vogels die niet in staat zijn om natuurlijk gedrag te laten zien, zoals het kunnen vliegen.
- c. Vogels die onnatuurlijk gedrag vertonen, zoals bedelen naar voedsel door hand opfok.
- d. Vogels met beschadigde ogen die aan één of beide ogen blind zijn.
- e. Vogels die een volledige nagel missen.
- f. Vogels die een teen missen.

Daarnaast is er een tweede doel en wel het bieden van de mogelijkheid aan het publiek om de ingezonden vogels te bezichtigen.

Beide doelen mogen het welbevinden van de vogel niet schaden.

Dat betekent dat de duur van de tentoonstelling moet zijn afgestemd op het welbevinden van de vogels.

In de praktijk kan dat betekenen dat de duur van tijdelijke tentoonstelling maximaal 6 dagen mag bedragen.

De kooien waarin de vogel wordt tentoongesteld moet afgestemd zijn op de grootte en het temperament van de vogel.

Ook de voeding en de verzorging dienen op de eisen van de vogel te zijn afgestemd.

De opstelling van de vogels moet zodanig zijn dat stress zoveel mogelijk wordt vermeden.

Naast de huidige gangbare beoordeling van de zang dan wel het uiterlijk van de vogel dient er ook een beoordeling te komen van het welbevinden van de vogel.

Voorbeeld: Lijdt de vogel door stress? Zichtbaar door bijvoorbeeld onrustig gedrag, dwangmatige bewegingen etc. dan wordt dit op het keurbriefje kenbaar gemaakt.

Op deze manier wordt het verantwoord houden van vogels bevorderd.

Tijdens de show wordt gecontroleerd door Surveillanten welke door de organisatie zijn aangewezen en hiervoor via de NBvV voldoende opleiding hebben genoten.

Opmerkingen:

De grondslag voor het opstellen van richtlijnen m.b.t. dierenwelzijn voor keurmeesters is ontleend aan artikel 10 van het Dierenwelzijn reglement en het artikel 10 van het Uitvoeringsbesluit.

De keuring tijdens een Bondskampioenschap, foto ©Henk van der Wal

Bijlage 2 van het Reglement Tentoonstellingen NBvV, Dierenwelzijn voor de organisatoren van tentoonstellingen.

Zoals opgenomen in het Bondsvademecum van de NBvV.

Dit vademecum is te downloaden van de website van de NBvV onder tabblad Downloads.

Het officieel beleid ten aanzien van dierenwelzijn is het Dierenwelzijn Reglement van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (NBvV).

Dat heeft op onderdelen gevolgen voor de manier waarop de organisatie van een tijdelijke tentoonstelling plaats vindt en voor de liefhebbers die vogels insturen.

Uitleg Smerige of wrakke kooien

Vogels in een vieze of ondeugdelijke kooi worden niet meer gekeurd.

- A. Een smerige kooi is een vervuilde kooi; in de hoeken is vogelpoep aanwezig, de achterzijde van de kooi is verkleurd door ontlasting.

Ook vieze, met ontlasting van de vogels besmeurde zitstokken worden als vervuilde TT-kooien aangemerkt. Niet schone, met algen vervuilde, drinkflesjes en voerbakken waarin zich vogelpoep heeft opgehoopt, worden niet meer geaccepteerd.

Voerbakken moeten op normale wijze in een TT-kooi kunnen worden geplaatst'

- B. Een wrakke kooi is een TT-kooi waarvan de constructie is beschadigd. Traliefrenten waarvan spijlen loszitten, of een traliefont dat niet past of loszit. Loszittende of scheve zitstokken zijn eveneens onacceptabel.

De tentoonstellingsorganisatie:

- a. Zorgt er bij het beschikbaar stellen van verenigingskooien voor dat deze schoon en solide zijn.
- b. Accepteert bij het innemen van vogels voor de show alleen vogels in schone en solide kooien.
- c. Ziet erop toe dat de vogels in de voorgeschreven kooien worden ingebracht.
- d. Let erop dat vogels in vitrines niet achter glas of onder kunstlicht worden gehuisvest.
- e. Zorgt ervoor dat tijdens de show de vogels in een tochtvrije ruimte zonder grote temperatuurschommelingen zijn gehuisvest.
- f. Is er verantwoordelijk voor dat de vogels gedurende de show voorzien zijn van schoon drinkwater en voldoende, bij de soort vogel passend voer.
- g. Voorkomt dat vogels tijdens de keuring en/of de show in de hand worden genomen door de organisatie, bijvoorbeeld voor het controleren van ringen.
- h. Ziet erop toe dat vogels tijdens de keuring op correcte wijze worden voorgedragen, van de stelling worden genomen, naar de keurtafel gebracht en weer teruggeplaatst worden op de stelling.
- i. Zorgt voor gelegenheid om gestreste vogels op een rustige plaats neer te kunnen zetten tot het moment dat de vogel aan de eigenaar wordt teruggegeven.
- j. Ziet erop toe dat ringencontrole alleen met behulp van een zogeheten loep-lamp plaatsvindt.
- k. Verwijdert vogels van de TT die niet gekeurd zijn vanwege dierenwelzijnsrichtlijnen.

De liefhebber/inzender:

- a. Brengt geen vogels naar de show die ziek zijn of leiden aan stress.
- b. De liefhebber brengt geen vogels naar de show in smerige of wrakke kooien.
- c. De liefhebber is het aan zijn vogel verplicht deze vooraf aan de TT-kooi te laten wennen.

Een goede showvogel is een getrainde vogel, een vogel waaraan tijd, aandacht en zorg is besteed.

- d. De liefhebber is verantwoordelijk voor de voldoende water en passend voer in de tijdelijke tentoonstellingskooi.

De keurmeester: Bij twijfel beslist de keurmeester of een vogel al dan niet gekeurd wordt.

Een gedeelte van de jaarlijkse Bondskampioenschappen
(afd. tropische vogels) van de
Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.
Foto ©Henk van der Wal

Opmerking:

De grondslag voor het opstellen van richtlijnen m.b.t. de organisatoren van een tijdelijke tentoonstelling is ontleend aan artikel 10 van het Dierenwelzijn reglement en artikel 10 van het Uitvoeringsbesluit.

Een wel erg grote tijdelijke tentoonstellingszaal
Bron foto niet teruggevonden.

Nederlandse wetgeving.

In het Besluit houders van dieren, een onderdeel van de totale Wet dieren, zijn enkele artikelen opgenomen, die betrekking hebben op het vertonen van vogels.

Paragraaf 4 Houden van vogels voor vertoning.

Artikel 4.18 Evenement met vogels.

Artikel 4.18, lid 2:

In afwijking van het eerste lid (pluimvee) is het toegestaan om:

Lid 2.a: in gevangenschap levende vogels bijeen te brengen voor een keuring of tentoonstelling.

Artikel 4.18 lid 3:

Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over keuringen en tentoonstellingen als bedoeld in het tweede lid met betrekking tot:

Vaccinatie tegen besmettelijke dierziekten;

Onderzoek naar de aanwezigheid van besmettelijke dierziekten;

Melding van het bijeenbrengen bij Onze Minister;

Bij te houden en over te leggen gegevens.

Vogel 2012, stukje stelling voor stammen (4 vogels)

Foto © Henk van der Wal

Dierenwelzijn in relatie tot het aankopen en verkopen van vogels als gezelschapsdieren.

Aankoop.

De aanschaf van kooi- of volièrevogels kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Houderijrichtlijn.

Vraag bij de aankoop van vogels naar de houderijrichtlijn van de NBvV, die voor de aangekochte vogelsoort geschreven is.

Is geen geprinte versie beschikbaar dan kan deze worden gedownload van de website van de NBvV onder tabblad dierenwelzijn en wetgeving.

Overdrachtsverklaring.

Na aankoop van een vogel kan de nieuwe eigenaar aan de verkoper een volledig ingevulde “Overdrachtsverklaring” vragen.

Hiermee kan de koper altijd aan bijvoorbeeld het bevoegd gezag de oorsprong van de vogel aantonen.

De verkoper verklaart hiermee dat de overdracht in goed onderling overleg is geschied en zonder aanvullende verplichting aangegaan, behoudens de hiervoor genoemde en overeengekomen aanvullende bepalingen.

De oorspronkelijke eigenaar/houder verklaart ook dat, voor zover hem bekend en uiterlijk zichtbaar, het dier in goede gezondheid is overgedragen en tevens is voldaan aan alle wettelijke verplichtingen rondom het kenmerken van het betreffende dier.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van zes weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevederling geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Verkoop of de handel in kooi- en volièrevogels als gezelschapsdier.

Rond het verkopen van gezelschapsdieren, ten verkoop in voorraad gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van verkoop of aflevering van nakomelingen, moet de verkoper zich conformeren aan de Nederlandse wetgeving zoals die is vastgelegd in het “Besluit houders van dieren”.

Nederlandse wetgeving.

In het Besluit houders van dieren treffen we een aantal verboden en uitzonderingen op die verboden aan, om vogels te verkopen.

§ 2,

Art.3.6 Verbod en uitzondering voor niet-bedrijfsmatig handelen.

Lid 2 Deze paragraaf is niet van toepassing indien degene onder wiens verantwoordelijkheid gezelschapsdieren worden verkocht, ten verkoop in voorraad worden gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van verkoop of aflevering van nakomelingen, aannemelijk maakt dat er bij de uitoefening van die activiteiten geen sprake is van bedrijfsmatig handelen.

Art. 3.7, lid 2

In afwijking van het eerste lid, waarin sprake is van een inrichting, is het toegestaan gezelschapsdieren te verkopen, ten verkoop in voorraad te houden of af te leveren buiten een inrichting, indien dit plaats vindt op een tijdelijke tentoonstelling, beurs of markt, voor zover daarbij is voldaan aan artikel 3.8 vijfde lid, 3.11, vierde lid, 3.12, tweede lid, 3.14, zesde lid en 3.17 tot en met 3.20. (deze artikelen hebben betrekking op de organisatoren van een tijdelijke tentoonstelling, beurs of markt).

Dierenwelzijn.

Art.3.18 Informatieverstrekking over gezondheidsstatus.

Bij verkoop van een gezelschapsdier worden aan de koper of degene aan wie de aflevering plaats vindt alle relevante informatie verstrekt met betrekking tot de Gezondheidsstatus van het verkochte of afgeleverde gezelschapsdier.

Regelgeving Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. De vogelmarkt of vogelbeurs.

REGELS VOOR HET HOUDEN VAN EEN VOGELMARKT OF VOGELBEURS.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers volgt een beleid dat gericht is op de optimalisering van de gezondheid en het welzijn van kooi- en volièrevogels. Dit beleid wordt niet alleen gevoerd ten aanzien van het houden, verzorgen en fokken van deze vogels, maar het strekt zich ook uit tot het traject van de hobbymatige aankoop en verkoop van deze vogels.

Vogels kunnen te koop worden aangeboden door middel van advertenties in de diverse vogelbladen en internetsites waarbij de verkoop rechtstreeks plaats vindt tussen de fokker en de koper.

Zij kunnen onderling afspraken maken over hoe de overdracht van de vogels kan plaatsvinden.

Daarnaast kunnen vogels te koop worden aangeboden via:
dierenspeciaalzaken
vogelmarkten
vogelbeurzen

Vanuit het beleid ten aanzien van de gezondheid en welzijn van vogels, zijn door de bondsraad richtlijnen opgesteld die in eerste instantie bedoeld zijn voor het treffen van regelingen die de gezondheid en welzijn van de vogels borgen gedurende het transport van en naar, en de periode dat zij op een vogelmarkt of op een vogelbeurs aanwezig zijn.

Begripsbepalingen.

Vogelmarkt	a. Een commercieel opgezette markt waar vogels te koop worden aangeboden door vooraf uitgenodigde commerciële handelaren en particulieren.
b. Een hobbymatig opgezette markt waar vogels te koop worden aangeboden door leden van de organiserende vereniging of particulieren
Vogelbeurs	Ook wel verkoopklasse genoemd, een verkoopgelegenheid waar vogels te koop worden aangeboden door particulieren al of niet gelijktijdig met een georganiseerde tentoonstelling.
Handelaar	Een natuurlijk of rechtspersoon die op commerciële wijze handelt in vogels en beschikt over de daartoe van rechtswege geldige vergunningen.

Particulier Een vogelfokker of vogelhouder, die op een niet commerciële wijze het fokken en houden van vogels hobbymatig beoefent.

Wet- en regelgeving.

De organisatie van een vogelmarkt of vogelbeurs mag naast de richtlijnen van de NBvV ten behoeve van de organisatie van vogelmarkten en vogelbeurzen, niet in strijd zijn met Nationale en Europese wet- en regelgevingen. De belangrijkste wetten en regelgevingen in dit kader zijn:

De Omgevingswet,

De Wet dieren 2011,

CITES – overeenkomst betreffende de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten,

EU-regelgeving voor de handel in wilde dier- en plantensoorten,

Besluit houders van dieren 2014.

De organisatie heeft een evenementen UBN-nummer nodig, te verkrijgen bij RVO, daarnaast dient een melding gemaakt te worden bij de NVWA.

Een Certificaathouder van dieren is in kopie aanwezig.

De organisatie houdt een administratie bij van NAW-gegevens van verkopers die vogels ingebracht hebben.

Deze administratie moet lange tijd beschikbaar blijven voor de NVWA.

Verkopers verstrekken voldoende informatie over de te verkopen vogels.

Organisatie.

Een vogelmarkt kan georganiseerd worden door:

Een bedrijf dat beroepsmatig betrokken is bij de vogelsport als bv. leverancier van dierenbenodigdheden.

Een particulier organisatiebureau

Het bestuur van een vereniging welke is aangesloten bij een der vogelbonden in Nederland.

Een vogelbeurs wordt als regel georganiseerd door een vereniging van vogelliefhebbers, en al of niet gelijktijdig met de organisatie van een tentoonstelling.

In alle gevallen is de organisatie verantwoordelijk, en aansprakelijk voor de naleving van de bepalingen die voorkomen in de van toepassing verklaarde reglementering en bovendien voor de naleving van alle bepalingen die voorkomen in Nederlandse en Europese wet- en regelgeving ten aanzien van het houden van, het vervoeren van, en de handel in vogels.

Verkoopruimte.

Een vogelmarkt of vogelbeurs mag uitsluitend worden georganiseerd in een afgesloten ruimte als daarin een voor de aangeboden vogels verantwoorde omgevingstemperatuur en luchtvochtigheid heerst en waarin een tochtvrije luchtverversing is gewaarborgd.

In de verkoopruimte moeten voldoende verbodsborden zijn aangebracht waaruit duidelijk blijkt dat het roken in deze ruimte verboden is.

Het verdient aanbeveling in de verkoopruimte een afzonderlijke ruimte aan te wijzen voor het tijdelijk in bewaring geven van de dan aangekochte vogels. Deze ruimte mag niet vrij voor het publiek toegankelijk zijn.

In de verkoopruimte dienen voldoende sanitaire voorzieningen aanwezig te zijn. Buiten deze voorzieningen dienen tappunten voor vers (drink)water aanwezig te zijn.

Tijdsduur.

Vogelmarkten worden als regel als een eendaags evenement georganiseerd. De openingstijden voor het publiek mogen maximaal 10 uur bedragen.

Vogelbeurzen, georganiseerd tijdens een tentoonstelling duren als regel meerdere dagen. De openingstijd voor het publiek mag maximaal 12 uur per dag bedragen.

Toezicht.

Tijdens de openingstijden van een vogelmarkt of vogelbeurs, dienen bij voorkeur deskundige surveillanten aanwezig te zijn.

Zij houden toezicht op:

de naleving van de van toepassing zijn wet- en regelgeving bij o.a. de inname van de te koop aangeboden vogels,
de naleving van het marktreglement tijdens de aanwezigheid van het publiek - de conditie en huisvesting van de te koop aangeboden vogels, - het gedrag van het publiek.

Surveillanten moeten duidelijk als zodanig herkenbaar zijn.

Zij zijn bevoegd zowel verkopers als publiek bij overtredingen of wangedrag te manen de verkoopruimte te verlaten. Een en ander dient geregeld te zijn in een door de organisatie van de vogelmarkt of –beurs opgesteld reglement, dat duidelijk bekend is gemaakt aan een ieder.

Handelaren en particulieren.

Door de organisatie van een vogelmarkt dient een register te worden bijgehouden waaruit de adresgegevens blijken van alle op de vogelmarkt aanwezige commerciële handelaren en particulieren met daarbij hun standplaatsnummer.

Door de organisatie van een vogelbeurs dient een register te worden bijgehouden waaruit de adresgegevens en het kweek- of stamnummer van de verkopende fokkers blijken.

Op aanvraag moeten deze gegevens beschikbaar gesteld kunnen worden aan externe controleurs b.v. NVWA of L.I.D., die op basis van de geldende wet- en regelgeving bevoegd zijn hierover te kunnen beschikken.

Te koop aangeboden vogels.

Aan de te koop aangeboden vogels worden de volgende voorwaarden gesteld:

Vogels moeten uiterlijk gezond en onbeschadigd zijn.

Vogels met zichtbare ziekteverschijnselen en verwondingen worden van de markt verwijderd.

De vogels moeten een zodanige leeftijd hebben, dat ze zelfstandig hun voer opnemen.

Vogels die b.v. nog met de hand grootgebracht moeten worden (baby papegaaien) mogen niet te koop worden aangeboden.

Europese cultuurvogels en hun hybriden moeten voorzien zijn van een gesloten pootring.

Deze pootring moet wat uitvoering en diameter betreft voldoen aan de “Regeling afgifte en kenmerken naadloos gesloten pootringen en andere merktekens” vastgelegd in de Omgevingswet.

Wordt een afwijking vastgesteld, dan moet de desbetreffende vogel van de markt worden verwijderd.

Vogels die voorkomen op de bijlage A van de CITES-verordening, mogen alleen te koop worden aangeboden als ze voorzien zijn van een vaste pootring of van een transponder (gechipt).

Daarbij dienen actuele CITES-formulieren bij de vogels aanwezig te zijn.

Indien hieraan niet wordt voldaan, wordt de vogel van de markt verwijderd.

Kwartels en daarmee gelijkgestelde grondvogels, vallen onder de definitie pluimvee, en mogen alleen op tentoonstellingen en vogelbeurzen worden aangeboden als ze voorzien zijn van een geldig inentingsbewijs tegen N.C.D.

Pluimveemarkten zijn in Nederland verboden.

Transport.

Vogels kunnen in transportkooien en of lopers naar de vogelmarkt of vogelbeurs worden vervoerd.

Deze transportkooien en of lopers moeten voorzien zijn van een vocht absorberende en stofvrije bodembedekking. Het verdient vanuit het welzijn van dieren geen aanbeveling hiervoor voer te gebruiken.

Transportkooien en lopers moeten schoon en gemakkelijk gedesinfecteerd kunnen worden en zodanig uitgevoerd dat er voldoende licht en verse lucht tijdens het transport kan toetreden.

Als het transport naar of van een vogelmarkt of vogelbeurs meer tijd in beslag neemt dan maximaal 4 uur, dient voldoende vers drinkwater en voer in de transportkooi aanwezig te zijn. Als deze tijd wordt overschreden kan ook gekozen worden voor vochthoudend fruit welke in een voor de vogel veilige voorziening is aangebracht.

Verkoopkooien.

Vogels die te koop worden aangeboden moeten zowel op een vogelmarkt als een vogelbeurs ondergebracht worden in kooien welke overeenkomen met die, waarin de vogels ook tijdens een tentoonstelling worden ondergebracht.

Daarbij is het uitgangspunt dat niet meer dan 2 vogels met een maximale grootte van een Grasparkiet per kooi ten verkoop worden aangeboden.

Vogels mogen ten verkoop worden aangeboden vanuit speciaal daarvoor in de handel gebrachte transportkooien.

Als deze kooien zijn voorzien van een tussenwand, dan mogen per opgesplitste ruimte niet meer dan 5 vogels met een maximale grootte van een Grasparkiet daarin voor de verkoop ondergebracht worden.

Totaal mogen niet meer dan 10 vogels in een dergelijke transportkooi voor de verkoop worden aangeboden.

De organisatie bevordert dat het verkopen van vogels uit lopers wordt tegen gegaan. Indien de vogels toch vanuit een loper te koop worden aangeboden, dan moeten de afmetingen van deze loper zodanig zijn dat de vogels rechtop kunnen staan of zitten en zich om kunnen draaien.

Een loper mag niet lager zijn dan de totale hoogte van de vogelsoort die er in ondergebracht wordt.

Verkoopkooien moeten schoon zijn en voorzien van schone bakjes en flesjes voor vers voer en vers drinkwater.

De verkoopkooien en de kooien waarin een eventuele handelsvoorraad aanwezig is, dienen op tafelhoogte geplaatst te worden.

Als transport- en verkoopkooien gestapeld moeten worden is het noodzakelijk dat dit zo wordt uitgevoerd, dat de toevoer van frisse lucht en voldoende licht niet verhinderd wordt.

Het aantal vogels in een verkoopkooi dient te worden beperkt.

In de zogeheten universeelkooi niet meer dan 2 vogels.

Het verdient aanbeveling vogels paarsgewijs te koop aan te bieden.

Voorkomen moet worden dat er meer dan twee kleine vogels (kleiner dan een agapornis of grasparkiet) in een verkoopkooi zitten.

Vogels ter grootte van een papegaai moeten afzonderlijk in een verkoopkooi geplaatst worden.

De kooien waarin de vogels worden geplaatst voor verkoop moeten in relatie zijn tot de grootte van de vogels.

Een goede maatvoering hiervoor is de regeling, zoals kooien zijn vastgesteld door de nationale bonden voor de te houden tentoonstellingen.

Sinds 1 januari 2007 is van kracht de transportverordening voor dieren

Het betreft transportverordening (EG) Nr. 1/2005

Commerciële handelaren in vogels moeten hieraan voldoen.

Controle door organisatie.

De organisatie is te allen tijde bevoegd om te controleren of aan de voorwaarden in deze regels wordt voldaan.

De organisatie krijgt hiertoe hulp van Surveillanten.

Als controle op de naleving van de voorgeschreven verkoopkooien dat nodig maakt zijn de organisatoren bevoegd over te gaan tot ringen- en papieren controle.

Indien de verkoper een dergelijke controle niet toestaat moet hij onmiddellijk de verkoopruimte verlaten.

Opmerking.

De grondslag voor het opstellen van richtlijnen m.b.t. het aankopen en verkopen van vogels is ontleend aan artikel 11 van het Dierenwelzijn reglement en artikel 11 van het Uitvoeringsbesluit.

Een vogelmarkt in Joure Friesland.

Foto © Henk van der Wal

Dierenwelzijn in relatie tot het transport van vogels naar een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt in Nederland.

Vogels kunnen in transportkooien, welke kunnen bestaan uit speciaal voor dit doel vervaardigde vervoerskoffers en of lopers, of in voor de soort voorgeschreven tentoonstellingskooien naar een evenement worden vervoerd.

Deze transportkooien en tentoonstellingskooien moeten voorzien zijn van een vocht absorberende en stofvrije bodembedekking.

Het verdient vanuit het welzijn van dieren geen aanbeveling hiervoor voer te gebruiken. In de transportkooi moeten afhankelijk van de grootte tenminste één of meerdere zitstokken aanwezig zijn.

Daarnaast moet een voorziening zijn aangebracht voor het verstrekken van schoon voer en vers drinkwater.

De voorkeur gaat er naar uit dat iedere vogel afzonderlijk in een vervoerskoffer kan worden ondergebracht.

Transportkooien moeten schoon en gemakkelijk gedesinfecteerd kunnen worden en zodanig uitgevoerd dat er voldoende licht en verse lucht tijdens het transport kan toetreden.

Als het transport naar of van een evenement meer tijd in beslag neemt dan maximaal 4 uur, dient voldoende vers drinkwater en voer in de transportkooi aanwezig te zijn.

Als deze tijd wordt overschreden kan ook gekozen worden voor vochthoudend fruit welke in een voor de vogel veilige voorziening is aangebracht.

Bovenstaande foto's laten zien hoe vogels in een tentoonstellingskooi naar en van een tijdelijke tentoonstelling worden vervoerd.

Onder iedere hoes zitten twee kooien waardoor de vogels tijdens het transport beschermd worden tegen weersinvloeden.

Foto © Henk van der Wal

Dierenwelzijn in relatie tot diergedrag.

Het diergedrag.

In diverse definities van dierenwelzijn wordt het gedrag aangegeven als de beste aanwijzing voor het beoordelen van dierenwelzijn.

Zowel het begrip “natuurlijk” gedrag wordt gebruikt als “normaal” gedrag.

Als we dit afzetten tegen de wijze waarop wij als vogelliefhebbers kooi- en volièrevogels houden, dan is het duidelijk dat we moeten kiezen voor “normaal” gedrag.

Natuurlijk gedrag is aangeboren gedrag en kan eigenlijk alleen nog maar bestudeerd worden in de vrije natuur.

De kooi- en volièrevogels die wij houden kunnen bijna allemaal al worden gerekend tot gedomesticeerde vogelsoorten.

In het gedrag dat zij vertonen zullen ongetwijfeld nog wel restanten van hun natuurlijk gedrag aanwezig zijn.

De overhand zullen de gedragingen hebben gekregen die zij in het domesticatieproces hebben ontwikkeld om zich aan te passen aan hun nieuwe leefomstandigheden en de drang om te overleven.

Daarom is het nu beter te spreken van een “normaal” gedrag.

Het probleem dat zich hierbij voordoet is de vraag of wij als vogelliefhebbers wel weten wat we hieronder moeten verstaan.

Het normale gedrag.

Om het begrip “normaal” gedrag toe te lichten volgt hieronder de tekst zoals die voorkomt in het “Handboek Vogelverzorging” dat is geschreven onder auspiciën van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (blz. 29 – 31).

Het gedrag.

Het onderzoek naar het gedrag van vogels middels natuurwetenschappelijke methodes wordt als ethische gedragswetenschap betiteld.

Bekende gedragsonderzoekers zoals Nico Tinbergen, Karl von Frisch en Konrad Lorenz hebben wezenlijk bijdragen geleverd aan het begrijpen van het gedrag van vogels.

Gedrag is vaak een interactie tussen het organisme (de vogels) en zijn omgeving.

De vogel reageert op prikkels vanuit zijn omgeving.

Op onaangename prikkels reageert de vogel door te proberen de prikkels te ontvluchten.

Aangename prikkels zoekt de vogel juist op.

Echter een vogel kan ook proberen door actief gedrag zijn omgeving aan zijn wensen aan te passen.

Denk hierbij aan de preeuvogels uit Nieuw-Guinea die hun omgeving aanpassen en verfraaien met steentjes stokjes en bloemen om op die manier een aantrekkelijke partner te worden voor het vrouwelijke geslacht.

Gedrag kan aangeboren zijn, bedelgedrag bij jonge vogels is hier een voorbeeld van, of aangeleerd.

Aangeboren gedrag wordt door alle exemplaren van een soort vertoond en vererft via de genen door.

Aangeleerd gedrag wordt gedurende de loop van het leven zich door de vogel eigen gemaakt en hoeft niet altijd te worden doorgegeven aan het nageslacht.

Sommige soorten daarentegen zijn zeer bedreven in het doorgeven van aangeleerd gedrag aan hun nakomelingen.

Sommige Ara soorten leren hun jongen actief een bepaalde kleisoort eten als een tegengif bij het consumeren van vruchten die giftige bestanddelen bevatten.

Een bijzonder geval van het leren van gedrag betreft het zogenaamde inprenten.

Bij het inprenten gaat het om een vaak korte periode waarin de vogels gevoelig is voor bepaalde invloeden vanuit zijn omgeving.

Alleen in deze korte gevoelige fase is de vogel beïnvloedbaar voor deze invloeden uit zijn omgeving.

Daarna is er geen mogelijkheid meer tot beïnvloeden.

Zebravinken bijvoorbeeld leren als ze in het nest gevoerd worden door hun ouders het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke kenmerken van hun ouders.

Dus alleen als ze in het nest liggen kunnen de verschillen tussen een mannelijke en een vrouwelijke zebra-vink ingeprent worden.

Daarna kan dat niet meer. Als we zebra-vinken dan ook door pleegouders laten grootbrengen dan wordt er later alleen maar gebaltst tegen vogels die behoren tot de soort waardoor ze groot zijn gebracht.

Een ander voorbeeld is het uitkomen uit het ei van jonge ganzen.

Het eerste levende wezen wat een ganzenkuiken ziet als ze uit het ei komt wordt door het kuiken aangezien voor zijn moeder.

Dit gedrag is door Konrad Lorentz uitvoerig onderzocht en besproken.

Hier zien we dus dat het moment van inprenting maar zeer kort is.

Nu is de verdeling van aangeboren en aangeleerd gedrag geen kwestie van en/of.

Meestal bestaat het gedrag van een vogel uit een samensmelting van aangeboren en aangeleerd gedrag.

Daarbij staat het aangeboren gedrag voor het grove raamwerk van het gedrag en is het aangeleerd gedrag verantwoordelijk voor de fijne nuances van het vogelgedrag.

Het verschillende gedrag van de diverse vogelsoorten heeft zich vaak over langere tijd en in nauwe samenhang met de omgeving ontwikkeld.

Daarom heeft veel gedrag dan ook alleen maar zin als het tentoongespreid wordt in de omgeving waar het voor bedoeld is.

Dat geldt ook andersom, als de vogel niet in de juiste omgeving wordt gehouden kan hij zinloos gedrag vertonen, zoals heen en weer wippen tussen twee zitstokken.

Daarom moet een dierhouder er alles aan doen om het door hem gehouden dier in een omgeving te houden die zijn natuurlijke omgeving zo dicht mogelijk benaderd.

Monotone huisvesting die gepaard gaat met te weinig aandacht leidt dan ook vaak tot dwanggedrag, zoals hierboven beschreven maar ook tot verenplukken bij zichzelf of bij andere vogels.

Het (natuurlijk) gedrag is dan ook naast de zang en het mooie verenpak een van de redenen dat de mens vogels houdt.

Daarom is kennis van de natuurlijke omgeving waarin de vogels voorkomt van groot belang voor het succesvol houden van vogels.

Het normale gedrag in relatie tot het dierenwelzijn.

Eén van de pijlers waarop het welzijn en de gezondheid van gedomesticeerde kooi- en volièrevogels rust, is het kunnen vertonen van “normaal gedrag”.

Nu is het wel zo dat de kooi- en volièrevogels die aantoonbaar op een hobbymatige wijze in Nederland worden gehouden, alle zijn ondergebracht in een gecontroleerd milieu.

Hieronder verstaan we een in sterke mate door menselijk ingrijpen bepaald milieu waarin:

- De vogels zijn ondergebracht in een kunstmatige behuizing;
- Hygiënische maatregelen worden getroffen voor zowel die behuizing als ook het mogelijk maken dat de vogels zichzelf verzorgen;
- Veterinaire zorg wordt geboden;
- Bescherming wordt geboden tegen predatoren (roofdieren) en insleep van besmettelijke ziekten;
- Op een kunstmatige manier voedsel wordt aangeboden.

Om dit gecontroleerd milieu optimaal aan te bieden is kennis van huisvesting- en verzorgingsnormen niet voldoende, maar ook de kennis van het normaal gedrag van de vogelsoort die in dit milieu wordt ondergebracht is van wezenlijk belang.

Tot de normale gedragingen van kooi- en volièrevogels behoren onder anderen:

- Het gedrag ten opzichte van de verzorger;
- Het paargedrag;
- Het nestgedrag;
- Het territoriaal gedrag;
- Het foerageergedrag;
- Het vlieg-, loop- of zwemgedrag.

De verschillende gedragingen bij kooi- en volièrevogels.

Uitgebreid literatuuronderzoek in wetenschappelijke publicaties levert vaak verrassingen op.

Deze zijn dan het grootst als er totaal niets over het gedrag van de kooi- en volièrevogels wordt gepubliceerd.

Eigenlijk is dit niet zo vreemd, weinig wetenschappers hebben praktijkervaring met het houden van vogels als gezelschapsdier.

Toch blijft er genoeg informatie over en dat geeft de mogelijkheid onderstaande opsomming van gedragingen te maken, met als uitgangspunt dat deze ook bij het observeren van kooi- en volièrevogels vastgesteld kunnen worden.

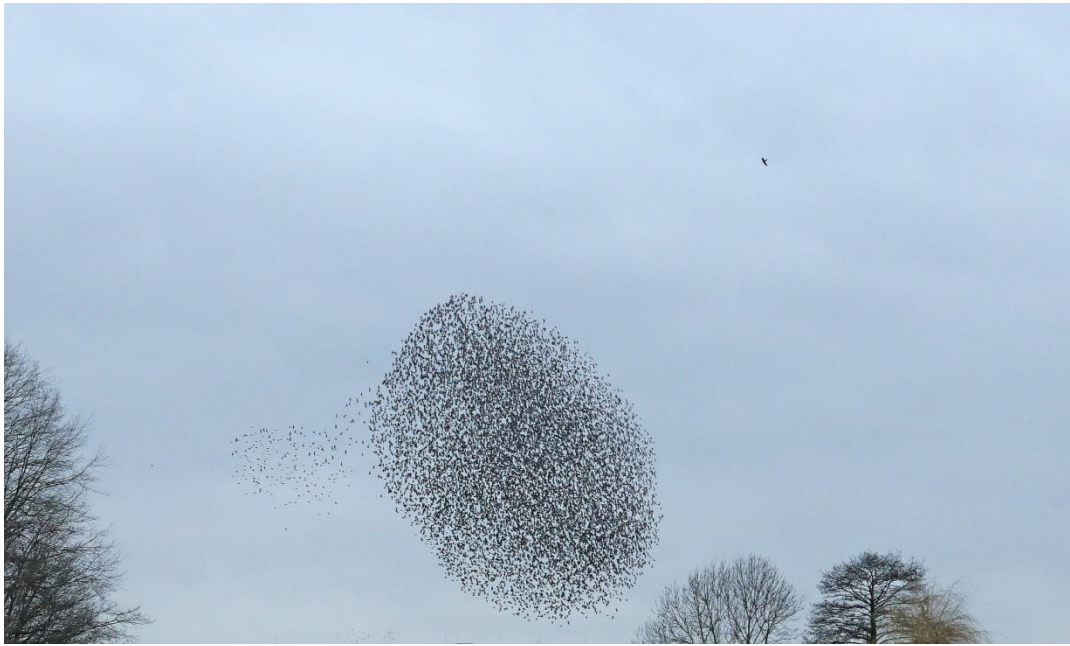
De beschrijving van een gedrag wordt voorafgegaan door een afkorting, bestaande uit de eerste drie letters van de naam van het gedrag.

Deze afkorting zal later gebruikt kunnen worden bij het opstellen van een ethogram.

foe. Foerageergedrag. Hieronder vallen alle gedragingen die de vogel moet ontplooien om te eten en te drinken.

rus. Rustgedrag. Dit gedrag heeft betrekking op de periode waarin de vogel geen activiteiten ontplooid of slaapt.

- aud. Auditief gedrag. Dit gedrag heeft betrekking op de periode waarin vooral het mannetje aan het zingen is.
Het zingen op zich is ook te beschouwen als een zintuig.
- exp. Exploratiedrag wordt zichtbaar wanneer de vogel aangeeft dat het nieuwsgierig is naar zijn omgeving.
Vooral voorwerpen die aangebracht zijn als verrijking van de leefruimte hebben dan de aandacht.
Dit nieuwsgierig gedrag is niet gericht op het zoeken naar voedsel.
- spe. Speelgedrag staat nauw in relatie tot het exploratiedrag en richt zich op het omgaan met voorwerpen in de kooi, vlucht of volière, die speciaal voor verrijking zijn aangebracht.
- ver. Verzorgingsgedrag is gericht op het onderhouden en schoonhouden van de bevedering en hoorndelen, bijvoorbeeld het baden of zitten in een regenbui.
- uit. Uitscheidingsgedrag geeft het moment aan waarop de vogel de fecaliën uitscheidt.
- loc. Locomotief gedrag bestaat uit het vliegen, lopen of zwemmen, afhankelijk van de vogelsoort.
- rep. Reproductiegedrag is een verzamelnaam van gedragingen die gekoppeld zijn aan seksueel gedrag en voortplanting, waaronder ook de tijd wordt begrepen die besteed aan het broeden op het nest.
- soc. Sociaal gedrag is een samenvatting van het toenadering- of vermijdingsgedrag, het vluchtgedrag en met omgaan met soortgenoten.
- the. Thermo regulerend gedrag geeft aan wat de invloed is van klimatologische en seizoensgebonden omstandigheden.
- ang. Angst gerelateerd gedrag, kan vaak samengaan met vluchtgedrag.
- str. Stress geeft wijzigingen in het normale gedrag door ongebruikelijke situaties en heeft een negatieve invloed op het welzijn van de vogel, bijvoorbeeld bij pogingen van de vogelhouder om een vogel te vangen.

Op bovenstaande foto is een wolk spreeuwen afgebeeld.
 De onderlinge communicatie en gedrag is zodanig dat geen enkele vogel
 door botsingen dood naar beneden valt.
 Rechtsboven verschijnt een sperwer, waardoor aan de linkerkant
 van de groep een aantal vogels al op de vlucht slaat.
 Foto: © Alois van Mingeroot.

Het gedrag van kooi- en volièrevogels ten opzichte van zijn of haar verzorger.

De Wet dieren en het Besluit houders van dieren geven onder anderen aan dat het alleen is toegestaan dieren van een diersoort of diercategorie te houden en er mee te fokken als dit dier geen onaanvaardbare mate van gevaar oplevert voor mens en dier.

Als we dit toepassen op de kooi- en volièrevogels dan blijkt uit literatuuronderzoek dat er in het verleden een aantal wetenschappelijke rapporten zijn geschreven waarin is geprobeerd aan te tonen wat de gevaren kunnen zijn als de mens vogels gaat houden. Zo verscheen in mei 2005 een advies van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) aan de toenmalige minister van LNV over het houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier in Nederland. (Advies RDA 2005/04).

In dit rapport is een definitie opgenomen die als leidraad werd gehanteerd bij het bepalen of een diersoort als potentieel gevaarlijk kon worden aangemerkt:

“Een gevaarlijk gezelschapsdier is een gezelschapsdier dat vanwege agressiviteit, giftigheid of andere eigenschappen (ernstig) onheil kan toebrengen aan zijn houder, aan andere personen dan de houder, of aan andere dieren”.

De Raad is van mening dat van (ernstig) onheil sprake is als de soort een ernstige, eventueel dodelijke trauma aan de houder, of aan andere personen dan de houder, kan toebrengen.

In het rapport worden voor wat de vogels betreft, alle orden en families geanalyseerd en is vastgesteld wat het potentieel gevaar voor de mens als houder van die vogelsoorten kan zijn.

Er worden slechts twee vogelsoorten genoemd, en wel de Kraagpapegaai en de Paarsbuikpapegaai, (vermoedelijk wordt de Blauwborstpapegaai bedoeld).

Als potentieel gevaar wordt het bijten van deze papegaaien genoemd. (Advies RDA 2005/04, blz. 39)

In de huidige wetgeving is sprake van onaanvaardbare mate van gevaar voor mens en dier. Als het bijten van enkele papegaaiensoorten als een potentieel gevaar wordt omschreven, dan is het goed mogelijk, en in de praktijk gebruikelijk, dat de houder zich daar tegen beschermt door het dragen van professionele leren handschoenen.

Algemeen kan worden gesteld dat bij de in Nederland aantoonbaar gehouden kooi- en volièrevogels geen natuurlijk gedrag of gedragsstoornis is aan te wijzen dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens.

Verwondingen door bijtincidenten ontstaan vaak doordat de vogel zich bedreigd voelt en verweert.

De reactie van de houder veroorzaakt dan veelal stressfactoren.

Deze ontstaan als regel tijdens het vangen van de vogel of bij het op een onjuiste wijze vasthouden van de vogel.

Bij het houden van kooi- en volièrevogels in een gecontroleerd milieu is het van primair belang dat er een goede wisselwerking is tussen het gedrag van de houder of verzorger en het gedrag van de vogel.

Schuwe vogels zullen het contact met hun verzorger mijden en zullen zich in een volière vaak verschuilen.

In kooien zullen ze onrustig worden bij de handelingen van de verzorger en angstig rondvliegen.

Dit heeft beslist invloed op de emoties die de vogel ervaart en op het karakter van de vogel.

Het is bijna niet mogelijk schuwe vogels voor de gecontroleerde fokkerij in te zetten.

Zeker in het kader van dierenwelzijn is het wenselijk dat er een goede mens- dier relatie gaat bestaan met de kooi- en volièrevogels die gehouden worden.

Bij een goede positieve relatie tussen de verzorger en de vogel zal deze laatste minder angst voor de verzorger krijgen en zal het gemakkelijker worden met de vogels te fokken en een domesticatietraject in te gaan.

Een gedragsonderzoek door de vogelhouder zelf.

Uit een onderzoek, uitgevoerd door de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de NBvV naar de biodiversiteit aan kooi- en volièrevogels, die aantoonbaar in Nederland door vogelliefhebbers worden gehouden, blijkt dat verdeeld over 19 orden, 91 families en 463 geslachten ruim 1774 vogelsoorten worden gehouden.

Deze biodiversiteit wijst er al op dat het gedrag van al deze kooi- en volièrevogels niet in een uniform pakket valt samen te vatten.

Uit bestaande literatuur is niet vast te stellen wat onder het normaal gedrag van een gedomesticeerde vogelsoort moet worden verstaan.

Al eerder is aangegeven dat ernaar wordt gestreefd toch inzicht te krijgen in het normale gedrag van de door de leden van de NBvV gehouden vogelsoorten.

De observaties die nu normaal al plaats vinden, kunnen ook wel geregistreerd en op papier gezet worden.

Daarbij moet dan wel rekening worden gehouden met de wisselende cyclus waarin de vogel tijdens een jaar verkeert.

Dit kan zijn:

Een quarantaineperiode

Een rustperiode

Een periode van training voor de deelname aan een keuring

Het tentoonstellingsseizoen

De baltsperiode

Het broedseizoen

De ruiperiode

Daarnaast zal ook de wijze van huisvesting van invloed kunnen zijn op het gedrag van de vogels, zoals:

Het territoriaal gedrag

Het foerageergedrag

Het vlieg, - loop- en zwemgedrag

Het solitair leven of leven in een groep.

Begrippen en Definities

In iedere Nederlandse wet of Europese verordening wordt een hoofdstuk gewijd aan het uitleggen van de gebruikte definities.

Hieronder zijn een aantal definities opgenomen die betrekking hebben op de vogelsport in het algemeen.

“afschermplicht”:

Hiermee wordt bedoeld dat eigenaren passende maatregelen nemen om zoveel mogelijk te voorkomen dat gehouden vogels in contact komen met in het wild levende vogels of vogels van andere houders.

“AI-gevoelige dieren”:

Gehouden dieren van een soort behorende tot de orde van de hoenderachtigen (*Galliformes*), tot de familie van de eenden, ganzen en zwanen (*Anatidae*), tot de families van de struisvogels (*Struthionidae*), emoes (*Dromaiidae*) en nandoes (*Rheidae*) en voor consumptie gehouden duiven (*Columba Livia*);

Animal Health Regulations, afgekort tot AHR:

De verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016, betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid (“diergezondheidswetgeving”);

“avicultuur”.

Avicultuur is de verzamelnaam voor alle activiteiten die zich afspelen rond het houden van vogels.

“aviculturist”.

Een aviculturist is een vogelliefhebber die hobbymatig niet alleen meerdere vogelsoorten en of kleurmutaties binnen een vogelsoort huisvest en verzorgt, maar ook met deze vogelsoorten fokt.

Het fokken is dan niet uitsluitend gericht op het krijgen van zoveel mogelijk jonge vogels, maar is ook gericht op het verbeteren van de genenpool van de nieuwe generaties.

“beschermings- en toezicht gebied (BT-gebied)”:

Een beschermingsgebied met een straal van tenminste 3 kilometer en een toezicht gebied met een straal van tenminste 10 kilometer rondom een met HPAI besmet commercieel pluimveebedrijf;

“bewakingszone”:

Gebied als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b van de Regeling bestrijding hoog pathogene aviaire influenza, van 24 januari 2025;

“biodiversiteit”:

De variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van terrestrische, mariene of andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; dit omvat diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen;

“bio veiligheidsmaatregelen”:

Zijn er op gericht te voorkomen dat ziektes zoals vogelgriep, ziekte van Newcastle of Psittose en Ornithose worden geïntroduceerd of verspreid;

“CITES-uitvoeringsverordening” (Bal):

verordening (EG) nr. 865/2006 van de Commissie van 6 mei 2006, houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad over de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEU 2006, L 166);

“commercieel gehouden ge vogelte”:

ge vogelte bestemd voor de productie van vlees, eieren of andere producten, voor het uitzetten in het wild, of het fokken van ge vogelte voor deze doeleinden, met de bedoeling geld te verdienen (Regeling vogelgriep okt. 2020);

“commercieel gehouden vogels”:

Pluimvee of in gevangenschap levende vogels die worden gekweekt of gehouden met de bedoeling geld te verdienen. (Regeling vogelgriep vanaf jan. 2022);

“dierenwelzijn”:

dierenwelzijn betreft de kwaliteit van het leven van het dier, waarbij de houders de “vijf vrijheden” respecteren en daarmee de grenzen van het adaptatievermogen van het dier niet overschrijdt” (H. Hopster 2008);

“dierenwelzijn”:

dierenwelzijn kan omschreven worden als het voldoen aan de behoeften van dieren en de zorg voor hun fysieke en mentale gezondheid (‘fitheid’). Hopster et al. 2011.;

(zie ook de definitie over positieve dierenwelzijn)

“dierethiek” of dierenethiek:

dierethiek gaat over het morele handelen door de mens met betrekking tot dieren;

“ecosysteem”:

Een ecosysteem omvat alles dat bijdraagt aan het in stand houden van het leven er binnen.

“exoten”:

Uitheemse dieren of planten van soorten die niet van nature in Nederland voorkomen of voorkwamen en die door menselijk handelen (transport, infrastructuur) terecht zijn gekomen in de Nederlandse natuur of dat in de nabije toekomst dreigen te doen ;

RAVON

“flora- en fauna-activiteit” (Omgevingswet):

activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.

“fokken”:

Impliceert vaak een gericht selectieproces om specifieke eigenschappen te verbeteren zoals grootte, kleur, zang of een ander uiterlijk kenmerk.

Een fokker streeft naar een bepaald gewenst resultaat in de nakomelingen.

“fysiek”:

Heeft betrekking op het lichaam van de vogel b.v. fysieke gezondheid.

“fysiologie”:

Biologische wetenschap die de normale werking, processen en functies van o.a. een levende vogel bestudeerd.

“gefokte vogels”:

Zijn vogels die door mensen worden gekweekt (zie uitleg “kweken”) wat kan variëren van hobbykwekers tot commerciële fokprogramma's.

Voor het houden van gefokte vogels, en met name beschermde soorten zijn er wettelijke regels.

Zo moeten deze vogels in Nederland voorzien zijn van een pootring, die informatie bevat over de soort en het jaar van uitbroeding.

“gezelschapsdier”:

een gehouden dier van de hieronder vermelde soorten dat gehouden wordt voor niet-commerciële privédoeleinden.

Honden;

Katten;

Fretten;

Ongewervelde dieren; (met uitzondering van bijen, weekdieren van het phylum

Mollusca en schaaldieren van het subphylum Crustacea)

Waterdieren voor sierdoeleinden;

Amfibieën;

Reptielen;

Vogels: andere vogelsoorten dan:

kalkoenen: dieren van de soort *Meleagris gallopavo*;

eenden: dieren van de soort *Anas platyrhynchos*;

ganzen: dieren van de familie *Anseridae*;

kwartels: dieren van het geslacht *Cortunix*;

parelhoenders: dieren van het geslacht *Numididae*;

loopvogels: dieren van de orden *Struthioniformes*, *Rheiniformes*, *Casuariiformes* en *Apterygiformes* = struisvogels, nandoes, kasuarissen, emoes en kiwi's;

“gezelschapsvogels” = petbirds (EU) 2020/688,

exemplaren van andere vogelsoorten dan kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels (*Ratittae*);

“gevogelte”:

Gevogelte: kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden;

“habitat van een soort” (Omgevingswet):

een door abiotische en biotische factoren bepaald milieu waarin de soort tijdens één van de fasen van zijn biologische cyclus leeft;

“handel”: (Wet dieren), onder handel wordt mede verstaan: het bezit met het oog op verkoop, met inbegrip van het aanbieden, enige vorm van al dan niet gratis overdracht aan derden, alsmede de verkoop en andere vormen van overdracht zelf;

“hobbydieren”:

zijn landbouwdieren die in kleine aantallen en zonder commercieel doel door dierenliefhebbers worden gehouden.

Daarnaast worden diersoorten en diercategorieën die niet voldoen aan het begrip “huisdier” ook tot deze groep gerekend;

“hobbydierhouders en kleine fokkers” (NBvH)

zijn particulieren die zonder winstoogmerk en met oog voor dierenwelzijn landbouwhuisdieren of parkdieren houden en daar al dan niet mee fokken” ;

“houder van een gezelschapsdier”:

een natuurlijk persoon, eventueel met inbegrip van een eigenaar van een gezelschapsdier die een gezelschapsdier houdt;

“huisdieren”:

zijn dieren die door de mens in en om het huis gehouden worden voor gezelschap, liefhebberij, het houden en fokken van nakomelingen, het deelnemen aan tentoonstellingen, of gehouden worden voor educatie en recreatie.

Het houden van huisdieren is niet gericht op de productie van vlees, eieren en andere van die dieren afkomstige producten;

“hygiëneprotocol”:

set praktische hygiëneregels ter bevordering van de bio veiligheid in een specifieke situatie, zoals bekendgemaakt op de website van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit;

“in gesloten omgeving houden”:

het houden van een organisme in gesloten voorzieningen waaruit geen ontsnapping of verspreiding mogelijk is;

“in gevangenschap levende vogels”:

andere vogels dan pluimvee die om andere dan bij “pluimvee” genoemde redenen in gevangenschap worden gehouden, waaronder vogels die voor voorstellingen, races, tentoonstellingen, wedstrijden, de fokkerij of de verkoop worden gehouden;

“in gevangenschap levende vogels” = captive birds (EU 2020/688)

zijn alle vogels, waaronder kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels (Ratitae) die niet worden gehouden voor de productie van eieren of vlees, maar voor hobby;

“inrichting” (AHR):

een ruimte, structuur of, in geval van een veehouderij waar dieren buiten worden gehouden, een milieu of plaats waar dieren of levende producten worden gehouden op tijdelijke of permanente basis, met uitzondering van:
huishoudens waar gezelschapsdieren worden gehouden;
dierenartspraktijken en veterinaire klinieken;

“inrichting” (regeling vogelgriep okt. 2020)

of andere locatie waar commercieel gehouden gevogelte of ander gevogelte wordt gekweekt of gehouden, met uitzondering van:
slachthuizen, vervoermiddelen, quarantainevoorzieningen, quarantaine stations, grens inspectieposten en laboratoria die met officiële toestemming aviaire influenzavirussen bewaren.

In een inrichting worden vogelsoorten gehouden die niet worden gerekend tot gezelschapsvogels, maar tot risicovogels.

Ook commercieel gehouden vogelsoorten (om het even welke soort) worden per definitie gehouden in een inrichting;

“inrichting met gevoelige dieren” (Beleidsdraaiboek HPAI versie 1.0, sept. 2021)

De definitie volgens de AHR is een ruimte of milieu waar dieren worden gehouden op tijdelijke of permanente basis.

Dit betreft dus niet alleen commerciële (professionele) houderijen, maar ook hobbyhouderijen en kinderboerderijen, dierentuinen, laboratoria of onderzoekinstellingen met varkens.

Dierenartsenpraktijken en huishoudens met gezelschapsdieren zijn geen inrichtingen;

“intrinsieke waarde”

De waarde van een dier, los van de gebruikswaarde die de mensen eraan toekennen;

“invasieve exoten”:

exoten die wanneer zij zich gevestigd hebben of zouden vestigen in de Nederlandse natuur, een gevaar kunnen opleveren voor het voortbestaan van dier- of plantensoorten die van nature in Nederland of elders voorkomen, of een aanmerkelijke verslechtering kunnen veroorzaken van omstandigheden die voor het voortbestaan van soorten noodzakelijk zijn;

“IPLO”:

Is het Informatie Punt Leef Omgeving, het kenniscentrum van de overheid.

Contactpunt van Nederland:

Ministerie van Infrastructuur en Waterschap

Directoraat-Generaal Water en Bodem.

“kooi- en volièrevogels”:

een verzamelnaam voor hobbymatig, en voor niet- commerciële privédoeleinden, in kooien, vluchten en volières gehouden vogelsoorten die zijn ingedeeld in de categorieën gezelschapsdieren en of “in gevangenschap levende vogels”;

“kweken of fokken”:

In beide termen zit een nuanceverschil.

Deze termen geven richting aan het idee van selecteren van individuen om ze te laten voortplanten.

Kweken heeft een brede betekenis en kan simpelweg het laten voortplanten van vogels omvatten, met of zonder een specifieke selectie.

Het kweken van vogels kan een hobby zijn waarbij de nadruk ligt op het in stand houden en opgroeien van de soort.

“landbouwdieren”:

zijn dieren die gebruikt worden voor de productie van producten afkomstig van die dieren, of dieren die voor andere landbouwdoeleinden worden gebruikt;

“landdieren”:

vogels. landzoogdieren, bijen en hommels;

“leidraad”:

een beknopte handleiding;

“loopvogels”:

de orden: Struthioniformes(struisvogels), Rheiformes (Nandoes), Casuariiformes (kasuarissen en emoes) en Apterygiformes (kiwi's) ;

“de minister”:

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur”; LVVN

“officiële dierenarts”:

Een dierenarts verbonden aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit;

“ophokplicht”:

wil zeggen dat vogels in afgesloten stallen worden gebracht;

“ouderdieren”:

Gevogelte bestemd voor de productie van broedeieren ter verkrijging van leghennen of vleespluimvee;

“performance praktijken”:

zijn situaties waarin dieren worden ingezet ter educatie en/of vermaak van mensen, zoals dierentuinen, circussen en film, maar ook sportieve settings als dressuur, hazewindhondenraces, duivensport of tijdelijke tentoonstellingen.

“pluimvee”:

vogels die worden gefokt of in gevangenschap worden gehouden voor:
de productie van
vlees;
eieren voor consumptie;
andere producten (b.v. sperma en embryo's);
het uitzetten in het wild (in Nederland sinds 1993 ---verboden);
het fokken van vogels die worden gebruikt voor de genoemde soorten productie;

“pluimvee” (Besluit diergeneeskundigen van 16 april 2014, BWBR0035091)

Hoenderachtigen, eenden en ganzen;

“positief dierenwelzijn”:

Dieren hebben positieve ervaringen nodig om zich goed te voelen, om een goed en gelukkig leven te leiden en zich te kunnen ontwikkelen.;

Een door erkende wetenschappers vastgestelde definitie van positieve welzijn;

(Bron: Dierenwelzijn. Blog, Jinke Heesterman, 25 februari 2025.)

“quarantaine”:

het geïsoleerd houden van dieren ter voorkoming van direct of indirect contact met dieren buiten de epidemiologische eenheid, teneinde de verspreiding van één of meer specifieke ziekten te voorkomen terwijl de geïsoleerde dieren voor een bepaalde tijdsduur worden geobserveerd en in voorkomend geval worden getest en behandeld;

“richtlijn”:

een aanwijzing voor te volgen gedrag;

“risicogevogelte”: (Regeling vogelgriep 28.10.2020 en okt/nov 2021)

pluimvee, (hoenderachtigen), watervogels en loopvogels, in gevangenschap gefokt of gehouden;

“risicovogels”: (Beleidsdraaiboek HPAI versie 1.0, sept. 2021)

Hoenderachtigen, watervogels en loopvogels, in gevangenschap gefokt of gehouden;

“sierwatervogels”:

watervogels die worden gehouden voor een ander doel dan de productie van vlees of eieren;

(Regeling vogelgriep nov. 2021).

“surplus dieren”:

de nakomelingen die geboren worden uit een fokprogramma en niet passen in een volgend gepland fokprogramma. Deze nakomelingen worden als regel verkocht of overgedragen aan andere fokkers;

“TRACES” : het in één enkele opmaak geïntegreerd veterinair computersysteem waarin is voorzien van Beschikkingen 2003/24/EG en 2004/292/EG.

“tijdelijke tentoonstelling”:

onder een tijdelijke tentoonstelling wordt verstaan een expositie van vogels, voorafgegaan door een keuring van de vogels door erkende keurmeesters.

De openstelling van de tentoonstelling voor het publiek is beperkt en kan variëren van 1 tot 3 of 4 dagen.;

“verhandelen”:

onder zich hebben, te koop vragen, kopen, verwerven, verkopen, vervoeren, ten vervoer aanbieden, afleveren, gebruiken voor commercieel gewin, huren, verhuren, ruilen, of ten verkoop, vervoer, verhuur of ruil aanbieden, voorradig hebben of voorhanden hebben;

“vervoer”:

aanvoer, vervoer en afvoer over de openbare weg, met of zonder vervoermiddel;

“vervoermiddel”:

Voertuig en materieel, met inbegrip van een combinatie van een voertuig en één of meer door dat voertuig voortbewogen aanhangwagens, opleggers of containers;
(Regeling vogelgriep 24 januari 2025)

“vogelrichtlijn”:

richtlijn 2009/147/EG van het Europese parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L20);

“vogelverblijfplaats”: (Regeling vogelgriep 28.10.2020)

kooi, volière, terrein of gebouw met uitzondering van woonruimte, waar risicogevogelte aanwezig is of gewoonlijk wordt gehouden en aanverwante ruimtes waar materiaal ten behoeve van het risicogevogelte is opgeslagen of gewoonlijk wordt opgeslagen;
(in 2021 en ook in 2025 is het woord “risicogevogelte” vervangen door vogels)

“voorschrift”:

aanwijzing waaraan je je moet houden;

“watervogels”: (Reg. vogelgriep 28.10.2020 en Reg. okt./nov. 2021)

zwanen, ganzen, eenden, duikers, aalscholvers, reigers, ooievaars, ibissen, flamingo's, futen, kraanvogels, rallen, steltlopers, meeuwen en sterns;
(in de Regeling van 2021 is het woord “watervogels” vervallen)

“wet”:

regel die door de overheid is bepaald en waaraan iedereen zich moet houden;

“wilde dieren: Rapport Zoönosen in het vizier juni 2021;

De diersoorten die worden samengevat onder “wilde dieren” zijn zoogdieren en vogels die niet door de mens gedomesticeerd zijn en die ook niet als huisdier of productiedier gehouden worden;

“wilde dieren” Besluit houders van dieren hoofdstuk. 4, art 4.1

dieren behorende tot diersoorten of diercategorieën waarvan de daartoe behorende dieren van nature in het wild leven met uitzondering van de diersoorten of diercategorieën, genoemd in [bijlage II](#) bij dit besluit, en honden en katten;

“ziekte”:

het zich voordoen van besmettingen en plagen bij dieren, die worden veroorzaakt door één of meerdere ziekteverwekkers, al dan niet gepaard gaand met klinische of pathologische verschijnselen.

“ziekteverwekker”:

een op dieren of mensen overdraagbare pathogeen die een ziekte kan veroorzaken bij dieren.

“zoönose”:

ziekte en/of besmetting die langs natuurlijke weg direct of indirect tussen dieren en mensen kan worden overgedragen.

“zoönose verwekker”:

virus, bacterie, schimmel, parasiet of andere biologische entiteit waardoor een zoönose kan worden veroorzaakt.

Voor het laatst bijgewerkt:

6 maart 2026

Geraadpleegde bronnen.

Alderton, David (1992)

The atlas of quails

THF publications, ISBN 086622145X

Athena Instituut, VU Amsterdam, (2012)

Denken over dieren; thema 7: Fokken van dieren, 2012

Berg, Arnoud B. van den (1 februari 2025)

Lijst van Nederlandse vogelsoorten.

CDNA Dutch Birding NL

Beswerda, F (1981)

Lori's.

Uitg. Zuidgroep BV Best. ISBN 978 1408130346

Birkhead, Tim. (2012).

De zintuigen van vogels, hoe voelt het om een vogel te zijn?

De Bezige Bij, ISBN 978 239 7794 5.

Boer, Marcel.((2014)

Organen, zintuigen, leeftijd, gedrag en geheugen.

Natuurtijdschrift Het Vogeljaar. 62 (4) 2014, blz. 179 – 189.

- Bolhuis, Anna (1998)
 Wildkleur bij Kooi- en volièrevogels,
 Een onderzoek naar trends in de vogelhouderij
 Een afstudeerproject voor de Hogeschool van Hal Instituut Leeuwarden
- Brambell, R.W.R. (1965).
 Report of the Technical Committee to Enquire into the Welfare of Lifestock kept
 under Intensive Husbandry Conditions.
 London: Her Majesty's Stationery Office.
- Bundesamt für Lebensmittelsicherheit und Veterinärwesen BLV, (4 december 2014)
 Tierschutz beim Züchten,
 Verordnung des BLV über den Tierschutz beim Züchten,
- Clemet Peter (2011)
 Finches and Sparrows
 Bloomsbury Publishing, Helm Identification Guides, ISBN 978 1408135082
- DKB (mei 2016)
 "Extremmerkmale bei Ziervögeln"
- Forshaw, Joseph M. (2011)
 Parrots of the World
 Princeton Field Guides ISBN 978 14000836208
- Goodwin, Derek. (1982)
 Estrildid finches of the World.
 Cornell University Press Ithaca N.Y. ISBN 080141433
- Hesterman, Jikke (2021)
 Dierenwelzijn, de wet en natuurlijk gedrag.
 Uitg. Stichting Levende Have, ISBN 978 909035146
- Hoyo, Josep del, e.all, (1997)
 Handbook of the Birds of the World.
 Uitg. Lynx Edicions, Spanje alle delen, ISBN 8487334229.
- Jochems, Tony
 Prachtvinken in beeld.
 Eigen uitgave t.jochems@avitoon.nl
- Jochems, Tony.
 De praktische handleiding voor het kweken van Prachtvinken.
 Eigen uitgave.
- Johngard, Paul A. (1988)
 The quails, partridges and francolins of the World.
 Uitg. Oxford University Press, ISBN 0198571933.

- Jong- Timmerman, ir. M. de., prof. drs .ir. B. Kemp, dr. F.L.B. Meijboom,
Drs. R.A.Timbrook en dr. ing. H. Hopster.(2018)
Denkkader Dierenwelzijn
Uitgave van de Raad voor Dierenaangelegenheden. Den Haag.
- Keulartz F.J.W., Jac Swart (2008)
Dieren om te plezieren. Rapport 245
Animal Science Group Wageningen UR/ Rijksuniversiteit Groningen
ISSN 1570 – 8616
- Kooten, Adri van, et all, (2013)
Papegaaien en Parkieten handboek en naslagwerk in 2 delen.
Uitg. Welzo bv, serie Over Dieren, ISBN 978 9058216366
- Kremers, Herman (2006)
Beschermd of niet ... uw vogels en de wet
Uitg. Ornis
- Low, Rosemary. (1998)
Hancock House Encyclopedia of the Lories.
Hancock Publishers ltd, ISBN 0883941
- Meijboom,, Dr. Frank L.B. (maart 2012)
Houden van dieren, over morele rechtvaardiging, doelen en waarden bij het
houden van dieren.
Ethiek Instituut Universiteit Utrecht.
- Megens, Lou.(2012)
't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels
Uitg. Welzo bv, serie Over Dieren, ISBN 978 9058216328
- Megens, Lou (2009)
Europese cultuurvogels in opmars.
Uitg. Free Musketeers, ISBN 978 9048408733
- Meijboom, dr. F.L.B., (2012)
Houden van dieren, over morele rechtvaardiging, doelen en waarden
bij het houden van dieren.
Ethiek Instituut Universiteit Utrecht.
- Ministerie LNV Den Haag (dec 2025)
Landelijk aanvalsplan Exoten
- Ministerie Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (febr. 2012)
Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid, een maatschappelijk geaccepteerde
omgang met dieren.

- Moor, Theily de. (2007)
 Papegaaien van A tot Z, alles wat u moet weten over het houden van papegaaien.
 Bloemendaal uitgevers, ISBN 978 9077462362
- Munst, Alois en Wolters, Josef
 Tauben: der Arten der Wildtauben.
 Uitg. Josef Wolters, ISBN 3980150429/
- Oldekerken, Peter van. (1995)
 A Guide to Lories an Lorikeets.
 Published and edited by Australian Birdkeeper. ISBN 0958744595
- Perrins, G.
 Geïllustreerde Encyclopedie van de vogels.
 Uitg. M&P, Weert, ISBN 9789051122046
- Phillippi-Gho, E. en Blokker, P. (2023)
 Gids voor Goude Praktijken *Mustela sibirica sibirica*
 Vereniging Dier en Park, Leens 2023.
- Raad voor Dierenaangelegenheden, *Fokken met recreatiedieren 1*, Rapport 2002.02
 Raad voor Dierenaangelegenheden, *Fokken met recreatiedieren 2*, Rapport 2002.03
 Raad voor Dierenaangelegenheden, *Agenda voor het dierenbeleid*, Rapport 2010.01
 Raad voor Dierenaangelegenheden, *Fokkerij & voortplantingstechnieken*, Rapport 2010.02
 Raad voor Dierenaangelegenheden, *Fokkerij en voortplantingstechnieken*, Rapport 2015.017
 Raad voor Dierenaangelegenheden, *Fokkerij en voortplantingstechnieken, Samenvatting*, februari 2016.
www.rda.nl/publicaties
- Raethel (geen jaartal)
 Huhnervögel der Welt.
 Uitg. Neumann – Neumann, ISBN 978 3788894404
- Roo, Tom de (2005)
 Dierlijk gezelschap, menselijke reflectie.
 Gezelschapsdieren en hun culturele betekenis in de Moderne Tijd.
 Verhandeling tot het behalen van de graad van licentiaat in de Geschiedenis.
 Faculteit Letteren en Wijsbegeerte Departement geschiedenis Universiteit Antwerpen.
- Rösler, Gerhard (1996)
 Die Wildtauben der Erde, Freileben, Haltung und Zucht
 Hannover, uitg. M en H Schaper Alfeld. ISBN 3794401840
- Sachverständigengruppe Tierschutz und Heimtierzucht, (geen jaartal)
Gutachten zur Auslegung von § 11b des Tierschutzgesetzes (Verbot von Qualzuchtungen), g

+

- Schucken, Y.H., J.C.M. Van Trijp, J.J.M. van Alphen en H.Hopster. (2019)
Staat van het dier.
Beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland.
Uitgave van de Raad voor Dierenaangelegenheden. Den Haag.
- Sierdsma, H., R. Foppen & A. van Kleunen (2014)
Inschatting verstorende invloed werkpark ADT op vogels.
SOVON rapport 2014/19 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Silkens, Will (geen jaartal)
Colombina, Wild Pigeons and Doves.
ISBN 978 9080763418
- Slijkhuis H. (2008)
Kwartels als hobby, een praktijkhandleiding voor liefhebbers en fokkers
- Stichting Diergeneeskundig Memorandum (2013)
Bijzondere gezelschapsdieren, tijdschrift 2013-2.
- Swart, Jac. et al. (2009)
De weging gewogen. Beschouwing over ethiek en dierproeven.
Uitgave van de Nederlandse Vereniging van Dierexperimentencommissies (NVDEC).
- Verleyen Stijn (2007)
Kunnen dieren praten?
Leuven: Tijdschrift Romanesque, uitgave van de VLR, 32^e jaargang nr. 2, juni 2007.
- Vriends, Ph.D. Matthew M.
Doves, a Complete Owner's Manual
ISBN 081018559
- Vriends, prof. Dr. Thijs.(2002)
De Encyclopedie van grote papegaaien.
Serie Over dieren. Uitg. Welzo mediaproducties, Warffum. ISBN 905821155X
- Wal, Henk van der, Bruine, Jan de (2016)
Handboek Vogelverzorging,
De basiskennis voor hobbymatige houder en fokker van Kooi- en volièrevogels als gezelschapsdieren
Uitgave van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Bergen op Zoom.

Geraadpleegde monografieën van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

- NBvV *Buitenissige kenmerken en het niet keuren van kooi- en volièrevogels, op basis van de Nederlandse wetgeving en de regelgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers*, Documentnummer 2016 DE&W 03
- NBvV *Handboek rond het fokken met kooi- en volièrevogels, in relatie tot het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn, diergezondheid en dierenethiek*, Documentnummer 2020 DE&W 03
- NBvV *Dierenwelzijn, diergedrag, het communiceren met kooi- en volièrevogels, een beknopte inleiding in de ethologie in relatie tot het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn, diergezondheid en dierenethiek*, Documentnummer 2020 DE&W 04
- NBvV *Houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels, in relatie tot het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek en wetgeving*, Documentnummer 2020 DE&W 10, gereviseerd augustus 2021.
- NBvV *Toetsingskader Huis- en hobbydieren lijst, januari 2020, in relatie tot het beleid ten aanzien van dierenwelzijn, -ethiek van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers*, Documentnummer 2020 DE&W 11
- NBvV *De houders van gezelschapsdieren in relatie tot de huis- en hobbydieren lijst*, Documentnummer 2021 DE&W 03
- NBvV *Het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van Huisvestingsadviezen voor kooi- en volièrevogels*, Documentnummer 2021 DE&W 05.
- NBvV *Kooi- en volièrevogels in Nederland, een onderzoek naar de biodiversiteit aan kooi- en volièrevogels, die aantoonbaar door vogelliefhebbers in Nederland worden gehouden*, 6e uitgave onderzoeksperiode 2002 – 2021, Documentnummer 2021 DE&W 06.
- NBvV *Kooi- en volièrevogels in Nederland, literatuurverwijzingen naar fokverslagen die zijn gepubliceerd in tijdschriften van diverse Nederlandse vogelbonden en de bij deze bonden aangesloten specialistenverenigingen*, gereviseerd augustus 2021, Documentnummer 2021 DE&W 07
- NBvV *Houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels, in relatie tot het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek & wetgeving*, Versie: augustus 2021, Documentnummer 2021 DE&W 11, t/m 2021 DE&W 50

Geraadpleegde Nederlandse wetgeving.

Wet dieren

Wet van 19 mei 2011, houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen.

BWBR 0030250/2020-01-01

Wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving, Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2019 – 2020, 35.398, nummer 3. Memorie van toelichting.

Besluit houders van dieren

Besluit van 5 juni 2014, houdende regels met betrekking tot houders van dieren.

BWBR 0035217/2018-07-01.

Besluit van 17 juni 2014, houdende wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met het stellen van regels met betrekking tot fokken en bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren.

Regeling houders van dieren

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken, van 23 juni 2014, nr.

WJZ/1410 1260, houdende regels met betrekking tot het houden van dieren.

BWBR 0035248.

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 28 januari 2015, nr.

WJZ/15008282, houdende vaststelling van hoofdstuk 2 van de Regeling houders van dieren.

Wet Natuurbescherming (vervallen)

Wet van 16 december 2015 houdende regels ter bescherming van de natuur.

BWBR 0037552/2017-09-01

Besluit natuurbescherming (vervallen)

Besluit van 11 oktober 2016, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming.

BWBR 0038622

Regeling natuurbescherming (vervallen)

Regeling van de staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016,

WJZ/16163443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming.

Omgevingswet

Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Versie Staatsblad 2018, 293

Hoofdstuk 11. Activiteiten die de natuur betreffen, vanaf blz. 414.

Concept Besluit diergezondheid, 13 juli 2020 t.b.v. internetconsultatie

Besluit diergezondheid, Memorie van toelichting, juli 2020.

Regeling diergezondheid, De Minister van LNV, handelende in overeenstemming met de Minister voor Medische Zorg en Sport, 21 april 2021.

Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid, Een maatschappelijk geaccepteerde omgang met dieren.

Ministerie Economische Zaken, Landbouw en I

nnovatie, februari 2012.

Geraadpleegde Europese Verordeningen.

Vogelrichtlijn

Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009, inzake het behoud van de vogelstand.

Invasieve uitheemse soorten

(EU) 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014, over de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

CITES

Basisverordening

(EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 over de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

(EU) 2019/2117 van de Commissie van 29 november 2019 tot wijziging van de Verordening (EG)nr. 338/97 van de Raad over de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

Overige

(EU) 2013/576, Niet- commerciële verkeer van gezelschapsdieren, geldig tot 2026.

(EU) 2016/429, Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid. (Diergezondheidswetgeving)

(EU) 2018/968, Gedelegeerde verordening van de Commissie van 30 april 2018 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft risicobeoordelingen met betrekking tot invasieve uitheemse soorten, art. 2, lid 3 – toepassing burgerwetenschap.

(EU) 2019/2035, Gedelegeerde verordening van 28 juni 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees parlement en de Raad wat betreft regels voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, en ook voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren

(EU) 2020/687 Gedelegeerde verordening van de Commissie van 17 december 2019 tot aanvulling van verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat regels voor de preventie en bestrijding van bepaalde in de lijst opgenomen ziekten betreft.

(EU) 2020/688, Gedelegeerde verordening van 17 december 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van Europees parlement en de Raad wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren.

(EU mededeling)
Biodiversiteitsstrategie voor 2030.

EG Uitvoeringsbepalingen

(EG) nr. 865/2006 van de Commissie van 4 mei 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van
Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende
Dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

Verdrag van Bern
Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa.
19 september 1979.

Verdrag van Bonn
Verdrag over de bescherming van trekkende wilde diersoorten. 23 juni 1979.

Verordening (EU) 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019.
Wijziging van de richtlijn 2009/147/EG.

Richtlijnen

2009/147/EG.
Richtlijn over het behoud van de vogelstand.